

**BANKA
SLOVENIJE**

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

NACRT UVEDBE EVRA

JANUAR 2005

Kazalo

<i>Slovar izrazov</i>	4
1. Splošni del	6
1.1. Prva uvedba evra – madridski scenarij	6
1.2. Postopkovni koraki	6
1.3. Alternativni scenariji	7
1.4. Uvedba evra v Sloveniji	7
1.5. Organizacija prehoda in koordinacija aktivnosti	10
1.5.1. Več ravni organizacije in koordinacije	10
1.5.2. Organizacija in koordinacija na ravni EU	10
1.5.3. Dosedanja organizacija in koordinacija v Sloveniji	10
1.5.4. Organizacija v Banki Slovenije	13
1.6. Odnosi z javnostjo	13
1.6.1. Cilji	13
1.6.2. Ciljne javnosti	13
1.6.3. Dejavnosti po določenih obdobjih	14
2. Pravni okvir	15
2.1. Tehnike prilagajanja nacionalnih zakonodaj	15
2.1.a) Okvirni zakon ali uskladitev posameznih predpisov	15
2.1.b) Ureditev predvstopnega obdobja – ureditev obdobja dvojnega obtoka – ureditev končnega stanja	15
2.2. Potrebne pravne prilagoditve za uvedbo evra	15
2.2.1. Potrebne prilagoditve na ravni EU	15
2.2.1.1. Zavezujoči pravni akti EU	15
2.2.1.2. Priporočila Komisije EU	16
2.2.2. Potrebne prilagoditve na nacionalni ravni	17
2.2.2.1. Pravna usklajenost s Pogodbo o EU in Statutom ECB	17
2.2.2.2. Predpisi v zvezi z denarno enoto	18
2.2.2.3. Predpisi, ki temeljijo na denarni enoti	18
2.2.2.4. Drugi predpisi, ki se sklicujejo na denarno enoto	19
3. Merila dobre prakse	21
3.1. Uvod	21
3.2. Priporočila dobre prakse po funkcionalnosti	21
3.2.1. Stroški	21
a) Priporočila Komisije	
b) Ugotovitev za Slovenijo	
c) Izvedba priporočil	
3.2.2. Preglednost	22
a) Priporočila Komisije	
b) Ugotovitev za Slovenijo	
c) Izvedba priporočil	
3.2.3. Dvojni prikazi	22
a) Priporočila Komisije	
b) Ugotovitev za Slovenijo	
c) Izvedba priporočil	

3.2.4. Uporaba evra	24
a) Priporočila Komisije	
b) Ugotovitev za Slovenijo	
c) Izvedba priporočil	
3.2.5. Oskrba z evri	24
a) Priporočila Komisije	
b) Ugotovitev za Slovenijo	
c) Izvedba priporočil	
3.2.6. Menjava bankovcev in kovancev	25
a) Priporočila Komisije	
b) Ugotovitev za Slovenijo	
c) Izvedba priporočil	
3.2.7. Nadzor	26
a) Priporočila Komisije	
b) Ugotovitev za Slovenijo	
c) Izvedba priporočil	
3.2.8. Obveščanje javnosti	26
a) Priporočila Komisije	
d) Ugotovitev za Slovenijo	
e) Izvedba priporočil	

Priloge

Slovar izrazov

Derogacija = v Pogodbi o ES dogovorjeno začasno izvzetje določene države članice glede uporabe nekaterih členov poglavja o ekonomski in monetarni politiki Pogodbe o ES.

DIR-COM = (directors of communication on the Euro) skupina predstavnikov za odnose z javnostmi v ministrstvih za finance in v centralnih bankah pod vodstvom Komisije EU.

Konvergenčni kriteriji = kriteriji, določeni v členu 121 (1) Pogodbe o ES (in izpolnjeni v Protokolu o konvergenčnih merilih, navedenem v členu 121). Nanašajo se na uspešnost države pri doseganju stabilnosti cen, uravnoveženih javnih financ, deviznih tečajih in dolgoročnih obrestnih merah. Evropska komisija in ECB po členu 121(1) pripravita poročilo, v katerem ocenita doseganje visoke stopnje trajnostne konvergence ter navedeta, kako posamezne države članice izpolnjujejo te kriterije.

Konvergenčno poročilo = redno dvoletno poročilo o doseženem napredku pri izpolnjevanju obveznosti držav članic z odstopanjem v zvezi z ekonomsko in denarno unijo. Evropska komisija in ECB pripravita neodvisno od druge dve vsako svoje konvergenčno poročilo. Komisija in ECB v konvergenčnih poročilih ocenita izpolnjevanje konvergenčnih kriterijev posamezne države članice. Na podlagi konvergenčnega poročila Komisija sproži postopek odprave derogacije, če so konvergenčni kriteriji izpolnjeni.

Koordinacijski odbor za tehnične priprave za uvedbo evra = nacionalni odbor za koordinacijo tehničnih priprav za uvedbo evra v Republiki Sloveniji pod vodstvom Banke Slovenije in Ministrstva za finance.

Krovni zakon = zakon, ki ureja vsebine posameznih obdobij prevzemanja evra: predvstopno obdobje, uvedbo evra in obdobje dvojnega obtoka.

Madridski scenarij = časovni koraki uvajanja evra, določeni na Evropskem svetu v sestavi predsednikov vlad in držav članic. v Madridu 15.-16.12.1995.

Nepreklicno določen tečaj zamenjave = nespremenljiv in nepreklicno določen tečaj med domačo valuto države članice in evrom, določen ob odpravi derogacije za to državo članico.

Obdobje dvojnega obtoka = obdobje po prevzemu evra, v katerem v gotovinskem prometu velja plačevanje z dvojnim denarjem (evrobankovci in kovanci ter bankovci in kovanci v nacionalni valuti).

Obdobje zamenjave gotovine = obdobje zamenjave nacionalnih bankovcev in kovancev za evro bankovce in kovance po prevzemu evra.

PAN II = druga vseevropska administrativna mreža (paneuropean administrative network), vzpostavljena po vzoru prve, kot prostor za spremljanje tehničnih priprav za uvedbo evra in izmenjavo praktičnih izkušenj pod vodstvo Komisije EU.

Pogodba o ES = pomeni Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti. Pogodba je bila podpisana 25. marca 1957 v Rimu, veljati pa je začela 1. januarja 1958. Z njo je bila ustanovljena Evropska gospodarska skupnost (EGS), danes Evropska Skupnost (ES) in jo

pogosto imenujejo tudi "Rimska pogodba". Pogodba o Evropski uniji (pogosto imenovana "Maastrichtska pogodba") je bila podpisana 7. februarja 1992 in je začela veljati 1. novembra 1993. S Pogodbo o Evropski uniji je bila spremenjena Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti in ustanovljena Evropska unija. "Amsterdamska pogodba", ki je bila podpisana 2. oktobra 1997 v Amsterdamu in je začela veljati 1. maja 1999, ter najnovejša "Pogodba iz Nice", ki je bila podpisana 26. februarja 2001 in je začela veljati 1. februarja 2003, sta spremenili tako Pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti kot Pogodbo o Evropski uniji.

Predvstopno obdobje = obdobje po odločitvi o odpravi derogacije do začetka uvedbe evra.

Prehodno obdobje = obdobje med uvedbo evra kot vrednostne enote in knjižnega denarja in uvedbo evro bankovcev in kovancev v obtok, v veljavi ob prvi uvedbi evra.

PRINCE = program informiranja javnosti na ravni Komisije EU, usmerjen v štiri področja: širitev; prihodnost EU; svoboda, varnost in pravosodje; evro.

TARGET = sistem bruto poravnav v realnem času za evro, ki ga daje evrosistem. Za poravnavo centralno bančnih operacij, medbančnih transferjev velikih vrednosti in drugih plačil. Obdelava poteka v realnem času, poravnava s centralno bančnim denarjem je dokončna takoj (angleško: **T**rans **E**uropean **A**utomated **R**eal **T**ime **G**ross **S**ettlement **E**xpress **T**ransfer **S**ystem).

Veliki pok = hkratna uvedba knjižnega denarja in gotovine s kratkim obdobjem dvojnega obtoka.

1. Splošni del

1.1. Prva uvedba evra - madridski scenarij

Države, ki so kot prve uvedle evro, so to storile po tako imenovanem madridskem scenariju. Ta je predvidel več posameznih korakov, ki so trajali več let. Tako je Evropski svet 03.05.1998 določil, katere države izpolnjujejo konvergenčne kriterije. Svet EU je 31.12.1998 določil nepreklicne tečaje nacionalnih valut v evrih. 01.01.1999 je bil uveden evro kot vrednostna enota in knjižni denar, takrat se je začelo tudi prehodno obdobje, ki je trajalo do 31.12.2001. V gotovinski obliki je bil evro uveden šele 01.01.2002, ko se je začelo obdobje dvojnega obtoka. Obdobje dvojnega obtoka bi skladno s predpisi EU lahko trajalo največ 6 mesecev, vendar so ga vse države članice, ki so uvedle evro, skrajšale.

Značilnost uvedbe evra po madridskem scenariju je dolgo triletno prehodno obdobje, z znanimi tečaji nacionalnih valut v evru, v katerem je bil evro formalno že denarna enota 12 držav članic in je obstajal kot knjižni denar. V tem prehodnem obdobju so navedene države članice opravile tudi vse potrebne praktične prilagoditve. Ker evro bankovcev in kovancev v prehodnem obdobju še ni bilo, so v tem času natiskale bankovce in kovale kovance, v vsakdanjem življenju pa uporabljale kovance in bankovce, ki so se glasili na nacionalno denarno enoto.

Definicija prehodnega obdobja

Uredba Sveta (EC) 974/98 o uvedbi evra je določila obdobje med 01.01.1999 in 31.12.2001 kot prehodno obdobje. Zaradi absolutno določenega prehodnega obdobja navedena definicija ne velja več in tudi ni več uporabna, saj evro gotovina že obstaja.

1.2. Postopkovni koraki

Komisija EU in ECB v svojih konvergenčnih poročilih ocenita, v kolikšni meri posamezne države članice izpolnjujejo zahteve, ki jih določa Pogodba o Evropski skupnosti (v nadaljevanju: Pogodba) za prevzem evra. Člen 122(2) omenjene pogodbe določa, da Svet v sestavi predsednikov vlad in držav članic na predlog Evropske Komisije (v nadaljevanju: Komisija) odloči, katere države članice izpolnjujejo potrebne pogoje in se jim posledično odpravi derogacija.¹ Svet nadalje določi dan, ko se bo neka država članica vključila v evroobmočje in nepreklicno določila vrednost svoje valute v evrih. Na dan uvedbe evro zamenja dotakratni nacionalni denar. Denarna politika preide na ECB. To se je za enajst držav članic, ki so prvotno vstopile v evroobmočje, zgodilo 01.01.1999, za Grčijo pa 01.01.2001.

¹ Člen 122(2) določa: »... Po posvetovanju z Evropskim parlamentom in po razpravi na Svetu, Svet v sestavi predsednikov držav in predsednikov vlad s kvalificirano večino na predlog Komisije EU odloča, ali država članica z derogacijo izpolnjuje potrebne pogoje na podlagi kriterijev, določenih v členu 121(1) in abrogira derogacijo dotične države članice. Člen 123(4) določa: »Svet s soglasjem držav članic brez derogacije in dotične države članice, na predlog Evropske komisije in po posvetovanju z ECB, določi konverzijske tečaje, ki so nepreklicno fiksni....«

Ustavna pogodba za EU, podpisana 29.10.2004, določa nekoliko spremenjen postopek odprave derogacije in določanja fiksne in nepreklicne konverzijskega tečaja. Svet EU (v sestavi predsednikov vlad in predsednikov držav članic) odloča na skupni predlog Komisije EU in Sveta ministrov (ECOFIN) iz držav članic evroobmočja. Člani evroskupine odločajo o predlogu s kvalificirano večino. To določilo bo predvidoma začelo veljati 01.11.2006.

1.3. Alternativni scenariji

Komisija navaja **scenarij "Velikega poka" kot glavno alternativo** uvedbi evra po madridskem scenariju. **Po scenariju "Velikega poka" uvedba evra sovpada z uvedbo kovancev in bankovcev.** Uvedba evra ali vstop v območje poteka v razmerah, ko evro kovanci in bankovci že obstajajo. Do datuma uvedbe evra države članice obdržijo nacionalno pristojnost za denarno politiko, evro pa je zanje tuj denar. Obdobja med odločitvijo o odpravi derogacije in uvedbo evra zato ni mogoče določiti na enak način kot v madridskem scenariju. Namesto prehodnega obdobja je primernejša oznaka za obdobje med odpravo derogacije in uvedbo evra predvstopno obdobje.

1.4. Uvedba evra v Sloveniji

V Sloveniji bomo pri uvedbi evra upoštevali izkušnje držav, ki so že uspešno izvedle prehod na evro. Pri tem bomo upoštevali dve spremembi:

- **Predvstopno obdobje bo kratko:** predvstopno obdobje, to je obdobje med odpravo derogacije, predvidoma jeseni 2006, ter dejansko uvedbo evra, načrtovano za 01.01.2007, bo trajalo le nekaj mesecev.
- **Evro kovanci in bankovci že obstajajo,** čeprav niso naš denar. So dostopni slovenski javnosti, ki z njimi posluje v tujini.

Predvstopno obdobje se začne z odpravo derogacije in objavo tečaja, po katerem se bo tolar zamenjal z evrom, in traja do uvedbe evra. V tem kratkem predvstopnem obdobju je še vedno tolar denar, ki je v obtoku v Sloveniji. Denarno politiko še vedno vodi BS. BS pričakuje, da bo odločitev o prevzemu evra stopila v veljavo 01.01.2007.

Ob kratkem predvstopnem obdobju Banka Slovenije (v nadaljevanju: BS) predvideva tudi kratko obdobje zamenjave gotovine. BS pričakuje, da bodo tudi druge institucije EU prilagodljive glede alternativnih oz. novih scenarijev za uvedbo evra.

Razlogi za taka predvidevanja BS so:

- Slovenija je majhno denarno območje
- imamo izkušnje z uspešno zamenjavo denarja (oktobra 1991 dinarjev v bone, leta 1992 pa bonov v tolarje)
- Slovenija bo dvoletno bivanje v ERM II izpolnila junija 2006. Institucije EU bodo Konvergenčno poročilo, ki je osnova za odločitev Evropskega sveta, da lahko posamezna država uvede evro, predvidoma sestavile pozno poleti / zgodaj jeseni 2006.

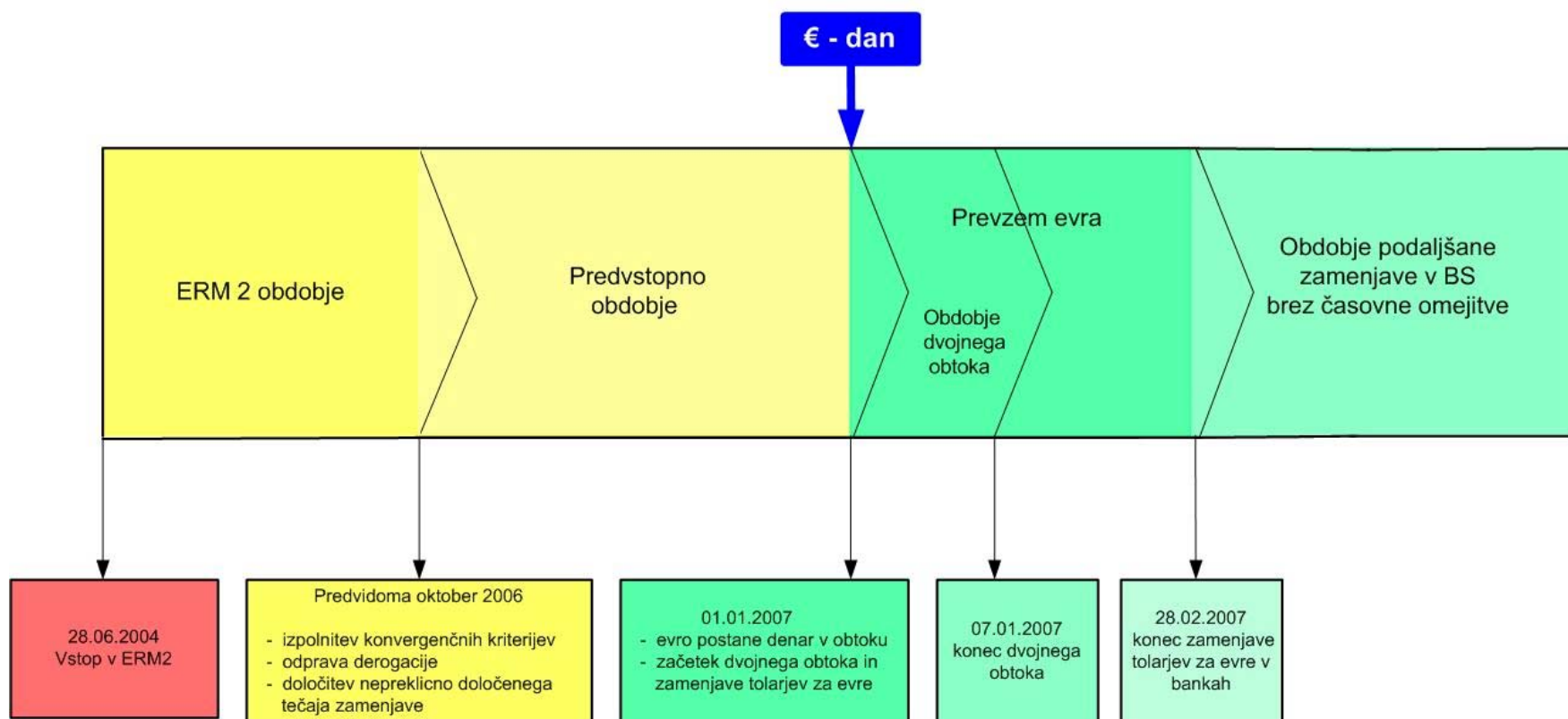
Zaradi več razlogov (začetek obračunskega in fiskalnega leta) je najprimernejši dan za uvedbo evra 1. januar. Čas dvojnega obtoka tolarja in evra se prične z dnem, ko postane evro naš denar, vendar se še vedno lahko plačuje tudi s tolarji. Tega kratkega obdobja je konec, ko se s tolarji ne more več plačevati. BS načrtuje, da bo to obdobje trajalo do 07.01. Že na začetku tega obdobja preide vodenje denarne politike na ECB. V tem času začne BS oskrbovati banke z evro gotovino, da bi lahko svojim komitentom zamenjevale tolarje z evri.

Od 08.01. do 28.02. bo možna zamenjava tolarke gotovine pri bankah, nato pa v BS brez časovne omejitve.

V predvstopnem obdobju je potrebno uresničiti tehnične priprave za kovanje evro kovancev z nacionalno stranjo. BS pri tem izhaja iz predpostavke, da izdajanje kovancev z nacionalno stranjo ni dopustno pred odpravo derogacije. Pravo EU dopušča, da določena država uvede evro tudi brez (zadostne količine) evro kovancev z nacionalno stranjo. BS ocenjuje, da je potreben čas za izdelavo kovancev najmanj 3 do največ 6 mesecev. V primeru, da zaradi pozne odprave derogacije ni na voljo kovancev z nacionalno stranjo, se lahko Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada RS) odloči:

- za uvedbo evra brez kovancev z nacionalno stranjo
- ali
- za odlog uvedbe evra dokler ne bodo nakovani kovanci z nacionalno stranjo

PREDVIDENI ČASOVNI POTEK PREVZEMA EVRA*

* vsi datumi so pogojni

1.5. Organizacija prehoda in koordinacija aktivnosti

1.5.1. Več ravni organizacije in koordinacije

Uvedba evra v posamezni državi je velik in kompleksen logistični projekt. Pri določanju ciljev projekta, organizaciji, izvajanju in nadzoru nad izvajanjem projekta uvedbe evra sodelujejo subjekti z različnimi vlogami, od sistemskih (določanje ciljev, sprejemanje strateških odločitev, postavljanje pravil, koordinacija aktivnosti) do izvedbenih (izvajanje projekta, izvedba poslovnih, tehničnih in informacijskih prilagoditev) in korektivnih (vloga organizacij za zaščito potrošnikov, opozarjanju na pomanjkljivosti v izvedbi). Drugo pomembno dejstvo je, da je evro projekt EU v celoti. Ob uvedbi evra v prvih enajstih državah in tudi v dvanajsti državi nekaj časa pozneje so bile priprave specifične. Po letu 2002 že obstaja evro in zato se države, ki bodo uvedle evro po tem letu, lahko opirajo na njihove izkušnje.

1.5.2. Organizacija in koordinacija na ravni EU

V projekt uvedbe evra je vključenih več nosilcev odločanja in aktivnosti. Na ravni EU ima pomembno vlogo pri normativnem urejanju in nadzoru nad izvajanjem praktičnih in tehničnih priprav za uvedbo evra Komisija, ki je nedavno ponovno oživila delovanje delovne skupine PAN II (Public Administration Network II), v kateri sodelujejo tudi predstavniki ECB in držav članic EU z odstopanjem. PAN II je forum za prenos izkušenj in dobre prakse pri prvotni uvedbi evra na države članice, ki evro šele uvajajo. PAN II je tudi forum, preko katerega Komisija neformalno preverja, kako so posamezne države članice že napredovale pri praktičnih pripravah za prevzem evra. Komisija daje posebno pozornost naslednjim trem temam: pravočasni pripravi pravnega okvirja za uvedbo evra na nacionalni ravni, pripravljenost bančnega sektorja (zlasti migraciji računov) in varstvu potrošnikov (dvojno označevanje cen). V delu PAN II sodelujejo predstavniki BS in Ministrstva za finance (v nadaljevanju: MF).

Za koordinacijo aktivnosti pri odnosih z javnostmi je bila ustanovljena skupina DIR-COM (Directors of Communication on the Euro), v katerem sodelujejo predstavniki za odnose z javnostmi v ministrstvih za finance in centralnih bankah držav članic. V okviru Komisije obstoja tudi program PRINCE, usmerjen v štiri prioriteta področja informiranja državljanov: širitev, prihodnost EU, svobodo, varnost in pravosodje ter evro.

1.5.3. Dosedanja organizacija in koordinacija v Sloveniji

V Republiki Sloveniji je tehnične priprave za uvedbo evra do sedaj uresničeval Koordinacijski odbor za tehnične priprave za uvedbo evra. Koordinacijski odbor je nastal ob vključitvi Slovenije v ERM II na pobudo MF in BS in sta ga vodila skupaj viceguverner BS in državni sekretar MF.

K sodelovanju v Koordinacijskem odboru sta MF in BS povabila nekatera druga ministrstva, nadzornike posameznih delov finančnega sistema, stanovska združenja ponudnikov finančnih storitev in predstavnike gospodarstva. V Koordinacijskem odboru so sodelovali MF, MG, SURS, BS, ATVP, AZN, KDD, borza, GZS, ZBS in Slovensko zavarovalno združenje. V nadaljevanju naj bi se v delo Koordinacijskega odbora vključila tudi Obrtna zbornica Slovenije, Zveza potrošnikov Slovenije in Slovenski inštitut za revizijo.

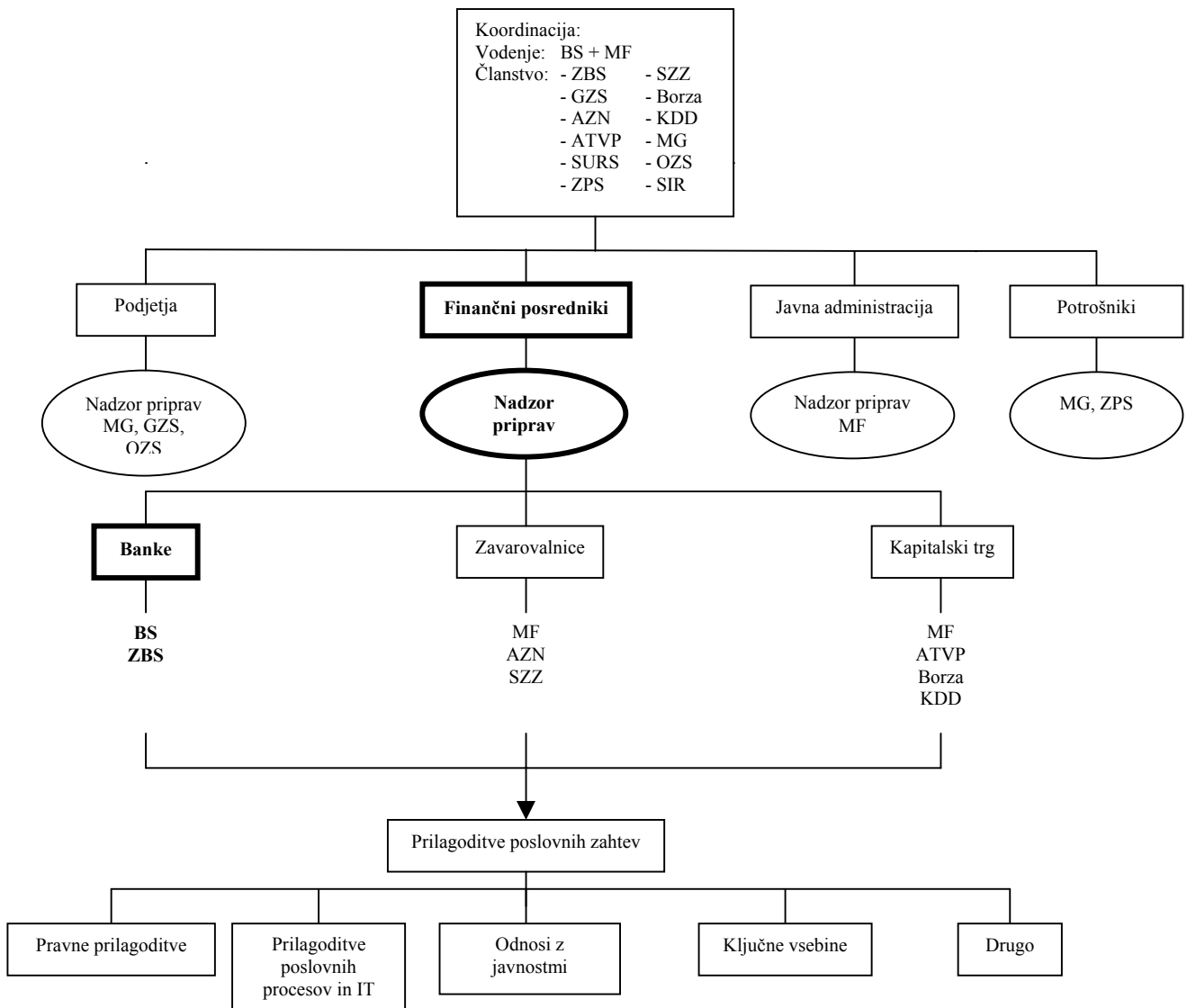
Člani Koordinacijskega odbora so organizirali pripravo akcijskih načrtov in poročajo o izvajanju akcijskih načrtov zlasti po naslednjih vsebinskih sklopih:

- pravnih pristojnosti
- prilagoditvah poslovnih procesov in tehnološke podpore
- organizacijskih ukrepih
- statističnem spremljanju priprav na prehod
- obveščanju javnosti na ravni posamezne ustanove

Koordinacijski odbor je bil tudi osrednje telo za izmenjavo mnenj o stališčih, ki so jih slovenski predstavniki doslej zastopali pred ustanovami EU, in forum za povratno medsebojno informiranje o dogajanjih, povezanih z EU, ki bodo vplivala na uvedbo evra.

Nosilci aktivnosti, potrebnih za uvedbo evra, naj bi bile institucije, članice Koordinacijskega odbora. Pri tem naj bi bili nosilci aktivnosti avtonomni glede na svoje pristojnosti in naj bi pokrivali stroške lastnih aktivnosti pri uvedbi evra. Vlada RS je 01.09.2004 sprejela sklepe v zvezi s koordinacijo priprav javne uprave in zahtevala imenovanje evro-koordinatorjev na vsakem posameznem ministrstvu. Trenutno poteka po ministrstvih pravni pregled predpisov, ki jih je potrebno spremeniti zaradi uvedbe evra.

Koordinacija priprav za uvedbo evra

Priprave, za katere kot nadzornik odgovarja Banka Slovenije, so označene v krepkejšem tisku.

Kratice:

BS - Banka Slovenije
 MF - Ministrstvo za finance
 MG - Ministrstvo za gospodarstvo
 ZBS - Združenje bank Slovenije
 GZS - Gospodarska zbornica Slovenije
 AZN - Agencija za zavarovalni nadzor
 ATPV - Agencija za trg vrednostnih papirjev
 SURS - Statistični urad Republike Slovenije
 SZZ - Slovensko zavarovalno združenje
 KDD - Klirinško depotna družba
 IT - informacijska tehnologija
 ZPS - Zveza potrošnikov Slovenije
 OZS - Obrtna zbornica Slovenije
 SIR - Slovenski inštitut za revizijo

1.5.4. Organizacija v Banki Slovenije

V BS koordinira aktivnosti, ki so povezane z uvedbo evra, EU kolegij, ki ga vodi guverner. Aktivnosti so zajete v Beli knjigi BS. Njihovo uresničevanje nadzorujejo viceguvernerji in člani Sveta BS. Organizirane so kot naloge ali kot projekti. Naloge so v pristojnosti posameznih oddelkov in ne zahtevajo posebne horizontalne ali zunanje koordinacije. Bela knjiga zajema naslednje vsebine:

- 1) priprave na zamenjavo tolarja z evrom (projekti: zamenjava bankovcev in kovancev, vključitev v TARGET, prilagoditev poslovnih in IT procesov v bankah, IT prilagoditve poslovnih procesov v BS, komunikacija z javnostjo);
- 2) priprave na delovanje v evrosistemu (naloge: prilagoditev instrumentov in zavarovanj, prilagoditev poročanja, prilagoditev računovodstva, prenos in upravljanje deviznih rezerv, vpis kapitala, IT podpora).

Aktivnosti v BS povzemajo priprave iz obdobja prve uvedbe evra. BS jih sprti dopolnjuje na podlagi informacij, do katerih prihaja v stikih iz ECB in Evropske komisije.

1.6. Odnosi z javnostjo

1.6.1. Cilji:

Evro je valuta Evropske unije, ki jo morajo, razen dveh članic, uvesti vse države članice. Evro temelji na finančni stabilnosti, ki jo zagotavlja Evrosistem, to je ECB in nacionalne centralne banke držav evroobmočja. Pomembno je, da javnost pozna prednosti enega denarja in za pravila, na katerih temelji finančna stabilnost evroobmočja. Ob uvajanju evra so odnosi z javnostmi usmerjeni predvsem k naslednjim ciljem:

- splošnemu seznanjanju javnosti z delovanjem ekonomske in denarne unije, s prednostmi skupne valute in z razlogi za odločitev za prevzem evra;
- usmerjenemu informiranju o projektu uvedbe evra in značilnostih posameznih stopenj njegovega uvajanja;
- praktičnemu svetovanju ob sami uvedbi evra, ki gradi zaupanje ljudi in omogoča mehak ter hiter prevzem evra (poslovanje z gotovino in na računih v času dvojnega obtoka, delovanje bankomatov, prepoznavanje ponaredkov, način zamenjave ipd.).

1.6.2. Ciljne javnosti:

Javnost, h kateri je usmerjeno informiranje o evru in prevzemu evra, je ločena na različne dele, vsak od njih zahteva prilagojen pristop.

- 1) Splošna javnost – zajema gospodinjstva, s prilagojenimi informacijami za mlade, manjšine, ljudi s posebnimi potrebami, starejšo populacijo, ruralna območja. Njej so namenjena preprosta, razumljiva ter praktična sporočila BS, Vlade RS, bank, GZS, obrtne zbornice, KDD, Zavarovalniškega združenja in drugih organizacij (tudi v obliki navodil, nasvetov), neposredno komuniciranje (zloženke in druge oblike informativnega materiala, javne razprave, okrogle mize, odprti telefoni, kontaktne oddaje) in komuniciranje preko medijev (informiranje s klasičnimi oblikami – tiskovne konference, sporočila za javnost in klasična oglaševalsko-promocijska akcija).
- 2) Strokovna javnost - bančni sektor, podjetniški sektor (gospodarstvo), trgovci, druge storitvene dejavnosti. Tej javnosti so namenjene specifične informacije, povezane z vrsto

storitev, ki jih nudijo strankam, seznanjanje s spremembo zakonodaje, računovodsko knjigovodskimi prilagoditvami, prepoznavanjem ponaredkov itd.

- 3) Mediji - medijem je namenjena klasična komunikacija, izobraževalni seminarji.
- 4) Civilna družba - sodelovanje pri informiranju tistih skupin ljudi, ki jih je težko zajeti s splošnim obveščanjem in potrebujejo tudi prilagojene vsebine.

Pomembna je enotnost sporočil, zato je nujno potrebna koordinacija vseh nosilcev evro projekta, enotno geslo. Med orodji za komuniciranje s ciljnim javnostmi so: informativne publikacije, zloženke in drugo informativno ter tudi promocijsko gradivo (posterji s kovanci, na primer), internet, CD romi, neposredni kontakti – odprte telefonske linije, kontaktne oddaje, seminarji, konference, javne razprave, razstave in druge javne prireditve, oglaševalska akcija – televizijski in radijski spoti, časopisni oglasi in druga promocijska gradiva, tiskovne konference, sporočila za javnost in druga gradiva. Pomembno je merjenje javnega mnenja glede stopnje zaupanja in informiranja javnosti (vsaj trikrat letno, kjer se preverja poleg stopnje zaupanja tudi stopnja informiranja ljudi in njihova pričakovanja).

Za oglaševalsko promocijske aktivnosti je potreben izbor agencije na mednarodnem javnem razpisu.

1.6.3. Dejavnosti po določenih obdobjih:

Uvajanje evra lahko razdelimo v nekaj obdobij:

- Podobdobje izpolnitve dvoletnega bivanja v ERM II, ki se zaključuje konec junija 2006. V tem podobdobju je pomembno splošno seznanjanje javnosti z delovanjem Evropske denarne unije in izpolnjevanjem konvergenčnih meril, hkrati pa tudi že s prvimi konkretnimi aktivnostmi prevzemanja evra (dvojno označevanje cen, izbira nacionalnega motiva na kovancih).
- Podobdobje med izpolnitvijo dvoletnega obdobja v ERM II in uvedbo evra. V tem času Svet nepreklicno določi vrednost tolarja v evru in nekaj časa zatem bo evro zamenjal tolar. V tem podobdobju mora biti javnost podrobneje seznanjena s potekom priprav v bankah, trgovini in v javnem sektorju, s sprejemanjem zakonov, predpisov in priporočil, ki bodo urejali postopek zamenjave, uveljavljanjem kontinuitete pogodb, ki mora spremljati prevzem evra in podrobnostmi zamenjave.
- Podobdobje uvedbe evra – obdobje od 1.1.2007 do zaključka dvojnega obtoka. Odnosi z javnostjo v tem obdobju morajo biti usmerjeni predvsem v praktično svetovanje ob zamenjavi.

2. Pravni okvir

2.1. Tehnike prilagajanja nacionalnih zakonodaj

2.1.a) Okvirni zakon ali uskladitev posameznih predpisov

Pri usklajevanju nacionalnih zakonodaj sta po mnenju Komisije možna dva pristopa: **uvesti nujne in potrebne spremembe z enim krovnim zakonom, ali pa posegati v ureditev tako, da se v vsakem posameznem zakonu spreminjajo zneski, izraženi v nacionalni valuti v evre.** Prva rešitev je manj zamudna za zakonodajalca in daje večjo stopnjo pravne varnosti in zanesljivosti, druga je bolj prijazna za uporabnike, bolj jasna državljanom, obstaja pa tveganje, da se določeno področje pozabi urediti in da to področje tudi formalno ostaja neuskklajeno (primer: če se v predpisih, ki urejajo prekrške, povsod zneski glob zamenjajo iz nacionalne valute v evro, na področju prometnih prekrškov pa se je pozabilo uskladiti nacionalne zneske z evro zneski, je velika verjetnost, da bodo sodišča štela, da sankcija na tem področju pač ni več določena). Avstrija, Francija in Nemčija so primer sistematičnega spreminjanja zneskov v evre v vseh predpisih nacionalne zakonodaje, Luksemburg in Španija pa sta večino vprašanj uredila z enim okvirnim zakonom.

Glede na kratek čas, ki je na razpolago za pripravo zakonodaje in zakonodajni postopek, zlasti pa glede na omejene človeške vire, ki jih lahko uporabimo za uskladitev zakonodaje, je za Slovenijo za uvedbo evra bolj ustrezen pristop s krovnim zakonom, razen v primerih, ko je potrebno poseči v sistemske predpise (npr. Zakon o Banki Slovenije).

2.1.b) Ureditev predvstopnega obdobja - ureditev obdobja dvojnega obtoka - ureditev končnega stanja

Neracionalno bi bilo sprejemati posamezne predpise za vsako izmed navedenih obdobj. To še toliko bolj velja pri načrtovani uvedbi evra po scenariju "Velikega poka". Iz vsebine samega zakona izhaja, kateri zakoni oziroma deli zakona veljajo v katerem obdobju. Vprašanje veljavnosti posameznega določila zakona v posameznem obdobju se uredi z ustreznimi uveljavitvenimi klavzulami oz. s prehodnimi določili.

2.2. Potrebne pravne prilagoditve za uvedbo evra

2.2.1. Potrebne prilagoditve na ravni EU

2.2.1.1. Zavezujoči pravni akti EU

Na ravni EU bo potrebno prilagoditi Uredbo Sveta 1103/97/EC v nekaterih določilih, povezanih z uvedbo evra in Uredbo Sveta 974/98/EC o uvedbi evra. Navedeni uredbi EU za nove države članice, ki evro šele uvajajo, ne veljata več, saj sta bili sprejeti za države, ki so prvotno uvedle evro z absolutno določenimi roki, ki so že potekli. Uredba Sveta 974/98/EC predstavlja pravni akt, s katerim se konstitutivno uvede evro kot denarna enota v Sloveniji. Ker se vsebine odredb EU neposredno uporabljajo v državah članicah, te materije ne bo potrebno urediti z nacionalnimi predpisi.

Navedeni uredbi določata:

Uredba Sveta 1103/97/EC:

- prevedbo denarnih enot, v katerih so nominirani finančni izkazi

- kontinuiteto pogodbenih razmerij
- metodologijo preračuna konverzije
- pravila preračunavanja
- temeljna pravila glede zaokroževanja preračunanih zneskov

Uredba Sveta 974/98/EC:

- dan, ko postane evro denarna enota sodelujočih držav članic
- obračunsko enoto ECB
- kovance in bankovce kot fizično pojavno obliko (določba za prehodno obdobje)
- vzporedno uporabo knjižnega denarja (določba za prehodno obdobje)
- določila o obračunski enoti (določba za prehodno obdobje)
- renominacijo državnega dolga sodelujočih držav članic (določba za prehodno obdobje)
- napotilo za zamenjavo obračunske enote v nekaterih operativnih postopkih (trgi vrednostnih papirjev, kliring, poravnava, plačilni promet) - (določba za prehodno obdobje)
- da bankovci in kovanci nominirani v nacionalni valuti obdržijo status zakonitega plačilnega sredstva (določba za prehodno obdobje)
- dan, ko ECB in centralne banke sodelujočih držav članic dajo evro gotovino v obtok in, ko pridobi status zakonitega plačilnega sredstva (prehodna določba)
- podobno določilo za kovance (prehodna določba)
- skrajni rok za jemanje bankovcev in kovancev, nominiranih v nacionalni denarni enoti iz obtoka (prehodna določba)

Kot smo neformalno seznanjeni, namerava Komisija spomladi 2005 začeti postopek ažuriranja določil obeh uredb, ki so prehodnega značaja.

2.2.1.2. Priporočila Komisije EU

Vsebino priporočil EU naj države članice bodisi prenesejo v nacionalni pravni red, lahko pa zagotovijo njihovo izvajanje tudi na prostovoljni dogovorni bazi med gospodarskimi subjekti. Ta priporočila Komisije so:

- Priporočilo Komisije EU 98/286/EC, ki se nanaša na bančne stroške zaradi konverzije v evro
- Priporočilo Komisije EU 98/287/EC o dvojnem izkazovanju cen in drugih monetarnih zneskov
- Priporočilo Komisije EU 98/288/EC o dialogu, spremljanju in informiranju zaradi olajšanega prehoda na evro
- Priporočilo Komisije EU 98/289/EC o ukrepih za zagotovitev pripravljenosti ekonomskih operaterjev za prehod na evro

Mnenje BS je, naj se priporočilo Komisije o dvojnem označevanju cen v Sloveniji realizira z zakonom. BS podpira hitro uvedbo informativnega dvojnega označevanja cen, namenjenega končnim potrošnikom. Pri tem podpira stališča, ki jih je v zvezi s tem sprejela Koordinacija za tehnične priprave za uvedbo evra na nacionalni ravni².

² Stališča Koordinacije, sprejeta na sestanku 12.10.2004:

1. Centralni tečaj, določen ob vstopu v ERM II (1 € = 239,640 SIT), je primeren tečaj za informativni preračun tolarskih cen v **cene v evrih**.
2. Informativno dvojno označevanje cen na poličnih etiketah oz. na posameznem produktu pri prodaji blaga ter na potrošnikom javno dostopnih cenikih pri prodaji storitev je primerno izhodišče za seznanjanje končnih potrošnikov za presojo vrednosti blaga in storitev v evrih. Pri tem je potrebno upoštevati specifičnosti, ki so prisotne v ponudbi posameznih vrst storitev (npr.

BS meni, da je najbolj primeren način za realizacijo priporočila Komisije, ki se nanaša na bančne stroške, nastale zaradi zamenjave denarja, ustrezna sprememba zakona.

2.2.2. Potrebne prilagoditve na nacionalni ravni

2.2.2.1. Pravna usklajenost s Pogodbo o EU in Statutom ECB

Ugotovitve izhajajo iz Konvergenčnih poročil Komisije EU in ECB za leto 2004 ter iz dokumenta ECB o pravnem okvirju uvedbe evra³.

2.1.1. Potrebne spremembe Zakona o BS:

- cilj: stranska cilja v členu 4 je potrebno hierarhično razvrstiti (finančna stabilnost je podrejen cilj podpora splošne ekonomske politike) in pri tem prevzeti besedilo 105(1) člena Pogodbe o EU;
- neodvisnost: ni neskladja - ne glede na to bi bilo razloge za razrešitev članov Sveta BS (člen 39/1) potrebno bolj prilagoditi tistim v členu 14/2 Statuta ECB, da se izključi možnost razlik v interpretacijah. Nadalje zahteva vsebina vpletenosti vlade v upravljanje deviznih rezerv (člen 27/2) dodatna pojasnila. ECB v zvezi s tem zahteva izrecno izključitev člena 12/1 iz vsebine člena 27/2;
- delovanje v ESCB brez derogacije - Pooblastila ECB za uresničevanje nalog ESCB/ECB niso v zadostni meri vsebovana v naslednjih členih:
 - imetje in upravljanje z deviznimi rezervami (člen 58/2 v povezavi s členom 27 in 12/1)
 - pravica do izdajanja bankovcev in izdajanja dovoljenj za obseg kovancev (členi 8, 9 in 58/2)
 - denarna funkcija, operacije in instrumenti ESCB (členi 15, 16, 17, 18, 19, 20, 45; člen 58/1 je nepopoln)
 - sodelovanje z mednarodnimi finančnimi institucijami (člen 48)

Člen 58 predvideva primarnost Statuta ECB nad Zakonom o Banki Slovenije od dne prevzema evra naprej. Vendar v drugem odstavku nekatere člene, ki zadevajo pristojnost ECB (oskrba z bankovci, izdajanje kovancev) izrecno izloča iz te podrejenosti. Prav tako izloča iz podrejenosti Statutu ECB po prevzemu evra 27. člen, ki je v povezavi s členom 12/1 (upravljanje z deviznimi rezervami) predmet posebne pozornosti ECB. Člen 27 govori o pogodbenem urejanju vrste, obsega in pogojev poslov za državo iz 12. člena. 27. člen v povezavi z 12/1 členom po mnenju ECB omogoča različne interpretacije glede upravljanja z deviznimi rezervami. To bi lahko posegalo v pristojnosti ECB. Zato ECB zahteva izključitev člena 12/1 iz pogodbenega urejanja odnosov med državo in BS, ki ga predvideva 27. člen. Členi, ki se nanašajo na uresničevanje denarnih funkcij in sodelovanje z mednarodnimi finančnimi

finančnih). K razgovoru o tehničnih podrobnostih dvojnega označevanja cen v skladu s sprejetim izhodiščem je potrebno pritegniti organizacije za varstvo potrošnikov.

3. Ministrstvo za gospodarstvo ob sodelovanju Gospodarske zbornice Slovenije prouči in pripravi potrebne pravne podlage za izvedbo informativnega dvojnega označevanja cen v skladu z gornjim izhodiščem.
4. S polnim preходом na poslovanje v evru ob uvedbi evra se stroški vzdrževanja dvojnega označevanja cen povečajo. Zato je pomembno, da je obdobje informativnega dvojnega označevanja cen pred dnem uvedbe evra čim daljše, po tem datumu pa čim krajše.

³ Legal framework applicable to the possible introduction of the euro in new Member States LS/04/745;

institucijami, po mnenju ECB in Komisije ne priznavajo v zadostni meri pooblastil, ki jih ima ECB pri vodenju denarne politike v evroobmočju in v mednarodnem sodelovanju.

- 2.1.2. Potrebne uskladitve Zakona o preprečevanju korupcije: osebna neodvisnost guvernerja in drugih članov organov upravljanja – ta zakon predvideva nadziranje premoženjskega stanja funkcionarjev in njihovega opravljanja kakršnihkoli dodatnih pridobitnih in nepridobitnih dejavnosti. Te obveznosti same po sebi niso nezdržljive z določbami Statuta o osebni neodvisnosti, sankcije v primeru kršitve pa so nezdržljive, saj zajemajo razrešitev zadevnega funkcionarja iz razlogov, ki jih Statut ECB ne predvideva. Uporaba teh sankcij je lahko v nekaterih primerih nezdržljiva s členom 14.2 Statuta.
- 2.1.3. Ratifikacija Ženevske pogodbe o preprečevanju ponarejanja denarja iz leta 1929 – postopek vodi Ministrstvo za zunanje zadeve.
- 2.1.4. Uskladitev kazenske zakonodaje z okvirnim sklepom 2000/383/JHA, odločbo Sveta 2001/887/JHA, odredbo Sveta (EC) 1338/2001, odredbo Sveta (EC) 1339/2001 – preveriti je potrebno, ali je slovenska zakonodaja, ki ureja sankcioniranje ponarejanja denarja (evra), usklajena s pravnim redom EU.

Spremembe morajo biti sprejete pred odpravo derogacije, ki jo pričakujemo v drugi polovici leta 2006.

2.2.2.2. Predpisi v zvezi z denarno enoto

Za uvedbo evra je potrebno spremeniti:

- zakon o denarni enoti
- zakon o uporabi denarne enote
- zakon o priložnostnih in spominskih kovancih

Načeloma tudi teh predpisov ne bi bilo potrebno spremeniti, saj bo verjetno ažurirana uredba 974/98 določila, da v Sloveniji z določenim dnem evro postane denar v obtoku namesto tolarja. Se pa s spremembami zakona o denarni enoti uredi datum, ko preneha biti tolar denar v obtoku - obdobje dvojnega obtoka evra in tolarja (skrajšanje sicer 6 mesečnega roka, ki ga za zamenjavo gotovine določa predpis na ravni EU) ter uredi roke za zamenjavo tolarске gotovine v bankah in v BS.

2.2.2.3. Predpisi, ki temeljijo na denarni enoti

Smiselno v to skupino spadajo zakoni, ki predstavljajo pravni okvir za bistvene poslovne funkcije BS. Vendar v tem trenutku še ni sprejeta dokončna odločitev, kdaj bo potrebno spreminjati:

- zakon o deviznem poslovanju in na njem temelječih podzakonskih aktov (uporaba evra za plačevanje med rezidenti v času med odpravo derogacije do uvedbe evra).
- zakon o plačilnem prometu (morebitne spremembe bodo narekovale poslovne zahteve TARGET, implementacija člena 9 direktive o dokončnosti poravnav).

Ostali predpisi, ki spadajo v to skupino, so predpisi:

- o indeksaciji obveznosti
- o preračunavanju in zaokroževanju (v obsegu, ki ne bo urejen z ažurirano odredbo Sveta 1103/97/EC).

Načelo kontinuitete pogodb (glej člen 3 Uredbe Sveta 1103/97/EC) zahteva, da indeksacijske klavzule, zapisane v pogodbah, ostanejo v veljavi do izteka pogodb. Zato je za nadaljevanje teh klavzul potrebno zagotoviti nadaljevanje statističnega spremljanja indeksacijskih klavzul. To posebej velja za TOM. Ob tem je potrebno povedati, da morebitna odprava indeksacije obveznosti formalno ni povezana oz. ni pogoj za zamenjavo denarne enote. Smiselno pa je v priporočila obnašanja vgraditi možnost, da se ob prevzemu evra stranke odločijo za nov način obračunavanja obresti.

Zakon lahko določi, da stranke namesto referenčne obrestne mere (npr. SITIBOR) v pogodbah uporabijo kot referenčno obrestno mero EURIBOR. O teh zadevah bo potrebno doseči medbančni dogovor v okviru ZBS, ki bo podlaga za priporočila v praktičnem ravnanju med strankami.

Natančen seznam predpisov, ki jih bo potrebno spremeniti, bo dal pravni pregled, ki poteka v javni upravi, lahko pa že sedaj ugotovimo, da bi bilo potrebno spremeniti Zakon o predpisani obrestni meri zamudnih obresti (ZPOMZO-1). Ta zakon namreč kot specialni predpis v razmerju do Obligacijskega zakonika določa 15,5% obrestno mero zamudnih obresti. O spremembah zamudne obrestne mere po tem zakonu lahko odloča Vlada RS s sklepom. Obligacijski zakonik določa 8% obrestno mero zamudnih obresti. Primerjalni podatki obrestnih mer zamudnih obresti za Nemčijo so 8% (oziroma 5% za potrošnike) nad osnovno obrestno mero, za Avstrijo 8% nad osnovno obrestno mer, za Finsko 7% nad temeljno obrestno mero na Finskem. V vseh navedenih primerih je osnovna oz. temeljna obrestna mera enaka glavni obrestni meri za refinanciranje pri ECB. Ponovno je potrebno povedati, da morebitna odprava Zakona o predpisani obrestni meri zamudnih obresti in s tem vrnitev na normalno stanje, kot ga določa Obligacijski zakonik, formalno ni povezana oziroma ni pogoj za zamenjavo denarne enote.

2.2.2.4. Drugi predpisi, ki se sklicujejo na denarno enoto

V tej skupini so predpisi, ki jih za uvedbo evra ni nujno spreminjati, vendar zahteva njihovo spremembo organizacija delovanja javne uprave. Prav tako tudi gospodarstvo in javnost pričakujeta zakonodajno intervencijo na tem področju.

Natančen pregled potrebnih sprememb bo dal šele pregled, ki poteka v javni upravi, vendar je že sedaj možno določiti nekaj delov, ki bodo verjetno zahtevali spremembo zakonodaje. To so npr.:

- prilagoditve systemske zakonodaje na področju prava družb v zvezi z osnovnim kapitalom družb in delnicami (spremembe Zakona o gospodarskih družbah). Potrebno se bo odločiti za metodo preračuna kapitala (preračun posamezne delnice, celota je seštevek; preračun celote, posamezna delnica je izvedena vrednostno ali po deležu v celoti)
- prilagoditve računovodskih predpisov
- prilagoditve kazenskega prava (določila o preprečevanju ponarejanja (glej 2.1.4)
- prilagoditev predpisov, ki urejajo delovanje davčne in carinske uprave (Zakon o davčnem postopku – urediti davčno napoved in obračun davka v evrih, za obdavčljivo obdobje, ko je bil zakonito plačilno sredstvo še tolar, Zakon o carinskem postopku)
- predpisi s področja statistike
- predpisi s področja upravnega in sodnega sistema (npr.: uskladitev sodnih in upravnih kolekov)
- delovanje sistema socialnega varstva

- nujno zaokroževanje novih evro zneskov na signalne okrogle zneske (npr.: kazni, tarife, razmejitve pristojnosti državnih organov)

3. Merila dobre prakse, povezana z uvedbo evra

3.1. Uvod

To poglavje analizira različna priporočila, ki jih je Komisija naslovila na države članice evrosistema pred prvo uvedbo evra. Priporočila predstavljajo referenčno orodje za članice z derogacijo, ki jih usmerja pri sprejemanju praktičnih odločitev v času priprav na prevzem evra. To orodje je orientacijsko in navaja države na proučitev konkretnih okoliščin, v katerih bo potekal prehod v evro. Konkretno odločitve o uporabi in načinu uresničevanja priporočil so prepuščene državi članici, ki prevzema evro.

Priporočila so bila izdana kot uradna priporočila Komisije ali pa so bila vsebovana v katerem od mnogih priporočil, ki jih je komisija izdala ob prehodu na evro. V prilogi jih povzemamo strukturirana po posameznih funkcionalnostih, brez komentarja. To omogoča boljši vsebinski pregled praktičnih vprašanj, povezanih s prevzemom evra. V pregledu Komisije so priporočila razvrščena drugače, po posameznih sektorjih, na katere se nanašajo, npr. bančni sektor, maloprodajni sektor, podjetja, javna uprava, itd., dodan pa jim je tudi komentar s kratkim opisom namena, zaradi katerega so bila sprejeta.

Pri opredeljevanju do priporočil Komisije BS izhaja iz scenarija, ki ga ocenjuje kot najbolj verjetnega. Ta scenarij je predstavljen v časovnici v gradivu. BS predpostavlja, da bomo izpolnili konvergenčne kriterije in da bo v oktobru 2006 odpravljena derogacija. Odločitev o odpravi derogacije sprejme Evropski svet na ravni predsednikov vlad in držav. Ti se praviloma sestajajo dvakrat letno, ob polletju in konec leta. Predpostavljamo, da bo konvergenčno poročilo z ugodnim izidom za sedanje udeleženske ERM II pripravljeno v oktobru leta 2006 in da bo takoj nato sklican sestanek predsednikov vlad in držav z namenom odprave derogacije in nepreklicne določitve tečaja zamenjave. Sprejemanje teh odločitev v oktobru omogoča kratko, približno dvomesečno predvstopno obdobje do uvedbe evra s 1.1.2007. Če bo Evropski svet odločitve o odpravi derogacije sprejemal na rednem sestanku konec decembra, predvstopnega obdobja pred uvedbo evra ne bo.

Rokovnik priprav bo potrebno prilagajati novim informacijam o časovnem poteku postopkov, ki ga bodo načrtovale institucije EU.

3.2. Priporočila dobre prakse po funkcionalnosti

3.2.1. Stroški

a) Priporočila Komisije

Priporočila temeljijo na izhodišču, da sta evro in nacionalna valuta »dve plati iste valute«. Zato v načelu priporočajo enako obravnavo glede stroškov za storitve v eni ali drugi valuti, ne glede na obdobje (prehodno obdobje, obdobje dvojnega obtoka).

Poleg tega priporočajo opravljanje storitev brez stroškov za naslednje storitve:

1. pretvorbo računov – ob prvi pretvorbi v evro
2. menjavo valut na računih pri negotovinskem plačevanju računov v nacionalni valuti ali v evru
3. menjavo bankovcev in kovancev ob uvedbi evrogotovine.

b) Ugotovitev za Slovenijo

Priporočilo za Slovenijo v predvstopnem obdobju ni uporabno.

V obdobju med odpravo derogacije in uvedbo evra bo evro tuja valuta. Zato bodo banke v predvstopnem obdobju upravičene do zaračunavanja stroškov za storitve v tolarjih in evrih, o čemer je potrebno obvestiti banke in njihove stranke. Ob prevzemu evra je potrebno brezplačnost zamenjave urediti z zakonom.

c) Izvedba priporočil

Način izvedbe: obveščanje javnosti, krovni zakon

Pristojni za izvedbo: BS, ZBS, MF

Rok za pripravo: 30.6.2006

3.2.2. Preglednost

a) Priporočila Komisije

Priporočila se nanašajo na ločeni prikaz tečaja zamenjave tolarjev z evri od morebitnih stroškov pri tej zamenjavi denarja, na predhodno obveščanje bančnih strank o upoštevanju standarda glede stroškov zamenjave denarja ter na zagotovitev obveznega poročanja bančnega združenja Komisiji (o odločitvi bank glede upoštevanja/neupoštevanja standarda glede stroškov).

Namen priporočil je zagotavljati preglednost, ustrezno informiranje strank in nadzor nad izpolnjevanjem priporočil.

b) Ugotovitev za Slovenijo

Evro bo sicer ves čas do njegovega prevzema v Sloveniji, na primer do 1. januarja, tuj denar, vendar pa bo zaželeno, da bi se vse menjave med tolarji in evri že od trenutka, ko bo nepreklicno določen tečaj, po katerem bo opravljena zamenjava tolarjev za evre, opravljale po tem tečaju. Zaradi tega je potrebno ločeno prikazovati tečaj tolarja glede na evro ob zamenjavi denarja od morebitnih stroškov zamenjave denarja.

c) Izvedba priporočil

Način izvedbe: priporočilo BS in medbančni dogovor ZBS

Pristojnosti za izvedbo: BS, ZBS

Rok za pripravo: sredina 2006

3.2.3. Dvojni prikazi

a) Priporočila Komisije

Priporočila izhajajo iz dejstva, da je prehod tudi miselni proces, zato je potrebno javnost čim prej navajati na vrednosti v evrih. Priporočila o dvojnem prikazovanju se tako nanašajo na bančne izpiske, na dvojni prikaz cen v trgovini, na dvojno prikazovanje cenikov javnih družb, zavarovalnic in javnih gospodarskih družb in na dvojne prikaze na njihovih računih, na dialog z majhnimi podjetji in na pravila zaokroževanja cen na najbližji cent. Uveljavljanje priporočil se mora začeti dovolj zgodaj in mora biti predvsem v trgovini in storitvah postopno.

b) Ugotovitev za Slovenijo

Za dvojno prikazovanje splošno velja, naj se postopno začne sredi leta 2005.

Bančni izpiski:

Dvojno prikazovanje stanj in transakcij (na enem ali dveh ločenih izpiskih po centralnem tečaju). Prostovoljno od junija 2005, obvezno od začetka predvstopnega obdobja.

Dvojno označevanje cen:

O dvojnem prikazovanju cen v Sloveniji že poteka razprava in o tem je svoja stališča sprejela tudi Koordinacija za tehnično uvedbo evra.

Stališča Koordinacije:

1. Centralni tečaj, določen ob vstopu v ERM II (1 EUR = 239,640 SIT), je primeren tečaj za informativni tečaj preračuna tolarских cen v evrih.
2. Informativno dvojno označevanje cen na prodajni polici in/ali na posameznem produktu pri prodaji blaga ter na potrošnikom javno dostopnih cenikih pri prodaji storitev je primerno izhodišče za seznanjenje končnih potrošnikov za presojo vrednosti blaga in storitev v evrih. Pri tem je potrebno upoštevati specifičnosti, ki so prisotne v ponudbi posameznih vrst storitev (npr. finančnih). K razgovoru o tehničnih podrobnostih dvojnega označevanja cen v skladu s sprejetim izhodiščem je primerno vključiti organizacije za varstvo potrošnikov.
3. Ministrstvo za gospodarstvo ob sodelovanju Gospodarske zbornice Slovenije in Obrtne zbornice prouči in pripravi potrebne pravne podlage za izvedbo informativnega dvojnega označevanja cen v skladu z gornjim izhodiščem.
4. S polnim preходом na poslovanje v evru ob uvedbi evra se stroški vzdrževanja dvojnega označevanja cen povečajo. Zato je pomembno, da je obdobje informativnega dvojnega označevanja cen pred dnem uvedbe evra čim daljše, po tem datumu pa čim krajše.

Prikazovanje in prehod računov javnih gospodarskih družb:

Velja enako kot za bančne izpiske. Po presoji se lahko priporočilo razširi tudi na zasebni sektor.

Dialog z majhnimi podjetji:

Sinhronizacija z dvojnim označevanjem cen. O konkretnih vprašanjih naj razpravlja Koordinacija za tehnični prevzem evra.

Zaokroževanje: Pomembno, da se zaokrožuje na cent. O pravilih naj razpravlja Koordinacija za tehnični prevzem evra.

Cenik javnih družb: Velja enako kot za dvojno označevanje cen.

c) Izvedba priporočil

Način in pristojnost za izvedbo:

- a) Bančni izpiski: priporočilo ZBS do začetka predvstopnega obdobja, Zakon o denarni enoti v predvstopnem obdobju.
- b) Dvojne cene v trgovini: poseben zakon (pripravi MG v sodelovanju z GZS).
- c) Prikaz in prehod računov javnih gospodarskih družb: priporočilo vlade do začetka predvstopnega obdobja, Zakon o denarni enoti v predvstopnem obdobju.
- d) Dialog z majhnimi podjetji: koordinacija v okviru GZS in Obrtne zbornice.
- e) Pravila zaokroževanja: predpis vlade (pripravita MG in MF).
- f) Cenik javnih družb, zavarovalnic in javnih gospodarskih družb: poseben zakon (kakor pod tč.b); pripravi MG v sodelovanju z GZS.

Rok za priprave: priporočila in predpisi, razen Zakona o denarni enoti, do sredine 2005; Zakon o denarni enoti do oktobra 2006; koordinacija dialoga z majhnimi podjetji od sredine 2005 naprej.

3.2.4. Uporaba evra

a) Priporočila Komisije

Priporočila izhajajo iz želje, da brez prisile in prepovedi spodbudijo uporabo evra in da se čim hitreje začne usposabljanje kadrov s področja trgovine in turizma in tudi sicer: da se plače za javno upravo izplačujejo v evrih, enako tudi pokojnine; da se dolgoročne pogodbe vlade in lokalnih skupnosti sklepajo v evrih že v prehodnem obdobju.

b) Ugotovitve za Slovenijo

Glede na to, da bo evro do prevzema tuja valuta, posebni ukrepi za spodbujanje njegove uporabe niso smiselni, saj bi lahko povzročili zaplete pri oskrbi z evri. Ker pa bo njegova domača uporaba po odpravi derogacije povsem v rokah prebivalstva in strank v poslih, je racionalno, najkasneje do odprave derogacije, odpraviti vse omejitve, ki še obstajajo v zakonodaji za plačevanje z evrom kot tujo valuto med rezidenti. Ni smiselno spodbujati obračuna in izplačila plač in pokojnin v evrih. Bo pa potrebno pri zadnjem izplačilu pokojnine pred prevzemom evra to izplačilo prilagoditi potrebam prevzemanja evra. Možno bi bilo, da bi premaknili različna izplačila (plač, pokojnin ...) za dan ali dva pred neposredno uvedbo evra. BS meni, da bi lahko bila ta izplačila že v evrih. O tem se bo potrebno posvetovati z ZPIZ, PBS in MF.

Priporočilo za sklepanje pogodb vlade in lokalnih oblasti v evrih je smiselno uveljaviti še pred predvstopnim obdobjem za pogodbe, ki v svojem izvrševanju datumsko sežejo preko dneva zakonske uvedbe evra.

c) Izvedba priporočila

Način izvedbe: posvet z Vlado RS glede pogodb, posvet z ZPIZ, PBS in MF glede pokojnin, prilagoditev Zakona o deviznem poslovanju in drugih predpisov, najkasneje do odprave derogacije

Pristojni organi: MF, BS, Vlada RS, ZPIZ, PBS

Rok za pripravo: 1.10.2006

3.2.5. Oskrba z evri

a) Priporočilo Komisije

Komisija priporoča, da bi bankomate pred začetkom dvojnega obtoka polnili z ustrežno, predvsem manjšo apoensko strukturo. Trgovce naj bi oskrbeli z zadostno količino drobiža. Za oskrbo pred uvedbo evrogotovine priporočilo predvideva obremenitve (v smislu datuma valute) po datumu uvedbe evra. Za ocenjevanje potreb po gotovini priporočilo predvideva uporabo enostavne metode.

b) Ugotovitev za Slovenijo

Priporočilo glede polnjenja bankomatov z ustrežno apoensko strukturo je mogoče uveljaviti brez težav.

Priporočilo o ustrezni apoenski strukturi v trgovinah in o bremenitvi valute za dobavo je izvršljivo, vendar zahteva predhodno posvetovanje z bankami, GZS, Obrtno zbornico

Slovenije in Inštitutom za revizijo. Posebej je potrebno zagotoviti, da bo pri oskrbi z evri vnaprej na voljo ustrezno kritje.

Priporočilo za ugotavljanje potreb po gotovini ni dovolj konkretno, da bi bilo neposredno uporabno. V BS obstajajo trije modeli za ugotavljanje potreb po gotovini, ki jih bo BS dala na voljo javni upravi in bankam do maja 2005.

Med odprtimi vprašanji je še priprava bankomatov za prehod na evro, ki sicer v priporočilih ni zajeta. Pred opredelitvijo stališča do logistike priprav, bo potreben posvet z bankami in Bankartom. Možne rešitve bo BS pripravila do sredine leta 2005.

c) Izvedba priporočila

Način izvedbe: neposredna izvedba, posvet z bankami, GZS, Obrtno zbornico Slovenije, Bankartom in Inštitutom za revizijo.

Pristojni organ: BS, MF

Rok za pripravo: sredina 2005

3.2.6. Menjava bankovcev in kovancev

a) Priporočila Komisije

Priporočila se nanašajo na banke in trgovine, kjer bo potekal glavni del zamenjave nacionalne valute z evrom. Za banke v času dvojnega obtoka priporočajo oceno največjega zneska zamenjave tolarjev za evre, da bi preprečili zlorabe, opredelitev zgornjega zneska za stalne in nestalne stranke, opredelitev delovnega časa, načina oskrbe trgovcev z evri in odvoda gotovine v nacionalni valuti, obračun odvoda brez provizij ter ureditev naknadne menjave nacionalne valute v evre po dvojnem obtoku. Trgovinam priporočajo, da imajo razprodaje po koncu obdobja dvojnega obtoka, da trgovci v času dvojnega obtoka vračajo drobiž izključno v evrih, da odjemalci na vidnem mestu strankam omogočijo preračunavanja s pomočjo pretvornika, da je osebje, še posebej na blagajnah, praktično usposobljeno. Opredeliti pa je potrebno tudi čas možne zamenjave bankovcev in kovancev nacionalne valute v evre po končanem obdobju dvojnega obtoka, in sicer bo ta menjava mogoča določen čas v bankah in drugih finančnih organizacijah, nato pa v centralni banki brez časovnih omejitev.

b) Ugotovitev za Slovenijo

Priporočila so neposredno uporabna. Določitev zneskov zamenjave gotovine in delovni čas je smiselno prepustiti bankam in ZBS. Provizije za odvode gotovine je potrebno urediti v krovnem zakonu. Vprašanja v zvezi z trgovino urejata GZS in MG. Naknadna menjava po obdobju dvojnega obtoka bo urejena tako, da bo določeno obdobje možno še v bankah, nato pa časovno neomejeno v BS.

c) Izvedba priporočila

Način izvedbe: priporočilo, zakon (naknadna menjava, provizija)

Pristojni organi: ZBS, GZS, BS, MG, banke

Rok za pripravo: 1.10.2006

3.2.7. Nadzor

a) Priporočila Komisije

Priporočila se nanašajo na poročanje in na določitev opazovalcev in evroposrednikov v različnih sektorjih. Zaželeno je, da organizacije potrošnikov sodelujejo v času priprav in v času prevzema evra.

b) Ugotovitev za Slovenijo

Priporočilo je neposredno izvedljivo. Za opazovalce in evroposrednike pristojne institucije vsaka na svojem področju pripravijo načrt koordiniranih aktivnosti. V okviru Koordinacije je potrebno določiti posebno skupino, ki bo pripravljena v obdobju dvojnega obtoka odgovoriti na vsa praktična vprašanja, ki jih sektorski opazovalci in evroposredniki ne bodo znali pojasniti. Med njimi in to skupino mora potekati stalna komunikacija.

c) Izvedba priporočila

Način izvedbe: priporočila, imenovanje opazovalcev, koordinacija aktivnosti
Pristojni organi: BS, pristojne institucije
Rok za pripravo: 1.10.2006.

3.2.8. Obveščanje javnosti

a) Priporočila Komisije

Priporočila se nanašajo na banke, trgovine, javno upravo in druge, z željo, da je javnost obveščena v času pred dvojnim obtokom o vseh pomembnih stvareh. Banke naj bi obveščale svoje stranke o praktičnih posledicah uvedbe evra, tako z vidika brezgotovinskih plačil, gotovinskega poslovanja, možnosti zamenjave gotovine, dvojnega prikazovanja, itd. Trgovci naj javnosti posredujejo informacije o načinu poslovanja v prehodnem obdobju in obdobju dvojnega obtoka, o prikazovanju dvojnih cen in plačevanja v obdobju dvojnega obtoka, z možnostjo, da občan s pomočjo vnaprej pripravljenih kalkulatorjev izračuna vračilo drobiža. Uporaba pripomočkov še posebej velja za manjše lokalne trgovce. Javni upravi priporočila priporočajo opredelitev ciljnih skupin (šolstvo, starejši, invalidi, priseljenci, ipd.) pri informiranju o prevzemu evra, da sodeluje pri informiranju z lokalnimi oblastmi, da informira o časovnem načrtu prehoda itd. Javnost mora biti predhodno informirana o pojavnih oblikah bankovcev in kovancev ter z načini ugotavljanja ponaredkov.

b) Ugotovitev za Slovenijo

Priporočila zahtevajo pripravo akcijskih načrtov, v skladu z vsebino priporočil. Vanje morajo biti vključeni konkretni programi obveščanja javnosti.

c) Izvedba priporočila

Način izvedbe: akcijski načrt obveščanja javnosti
Pristojni organi: BS, vlada, drugi sodelujoči v Koordinaciji za tehnični prevzem evra
Rok za priprave: prvo polletje 2005

Priporočila dobre prakse po funkcionalnosti (vsebinski pregled)

<u>Funkcionalnost</u>	<u>Vsebina</u>	<u>Obdobje uresničitve</u>
1. Stroški		
1.1. zaračunavanje za storitve v evrih in tolarjih	enakost za evre in tolarje	prehodno obdobje in obdobje dvojnega obtoka
1.2. pretvorba tolarških računov	brez stroškov	prehodno obdobje (<i>prostovoljno</i>) obdobje dvojnega obtoka (<i>obvezno</i>)
1.3. plačilni promet <ul style="list-style-type: none"> - pretvorba plačil - pretvorba izplačil 	brez stroškov; nalog v valuti dolga; avtomatizem pretvorbe v banki	prehodno obdobje
1.4. menjava bankovcev in kovancev <ul style="list-style-type: none"> - stalne stranke - nestalne stranke - umik nacionalne gotovine iz trgovin v banke 	brez stroškov brez omejitev za vnaprejšnjo napoved »družinski zneski« zgornja meja brez provizij	 obdobje dvojnega obtoka
2. Preglednost		
2.1. ločen prikaz menjalnega razmerja od stroškov pretvorbe in menjave	pregleden prikaz vseh elementov v bankah	prehodno obdobje obdobje dvojnega obtoka
2.2. vnaprejšnje obveščanje strank s strani bank o upoštevanju standarda glede stroškov	informacija strankam o odstopanjih	pred prehodnim obdobjem
2.3. poročanje bančnega združenja nacionalni koordinaciji o odločitvah bank glede 2.2.	preglednost odstopanj	dva meseca pred prehodnim obdobjem
3. Dvojni prikazi		
3.1. bančni izpiski	seznanjanje z novimi vrednostnimi razmerji	začetek prehodnega obdobja
3.2. dvojni prikaz cen v trgovini	pomoč pri miselnem prehodu; izogibanje povišanju cen; enostavnost in preglednost	zgodaj v procesu; postopnost; do konca prehodnega obdobja
3.3. prehod računov javnih gospodarskih družb	vključevanje evra v gospodinjsko načrtovanje	zgodaj v prehodnem obdobju

<u>Funkcionalnost</u>	<u>Vsebina</u>	<u>Obdobje uresničitve</u>
3.4. dialog z malimi podjetji	pomoč dobaviteljev in velikih podjetij malim podjetjem in podizvajalcem	zgodaj v prehodnem obdobju
3.5. pravila zaokroževanja	zaokroževanje najbližji ceni	
3.6. ceniki javnih družb, zavarovalnic in in javnih gospodarskih služb v evrih	spodbujanje gospodinjstev	tri mesece pred zamenjavo
4. Uporaba evra		
4.1. spodbujanje uporabe	brez prisile, brez prepovedi	v prehodnem obdobju
4.2. plače v evrih za javno upravo; pokojnine v evrih	priprava internega računovodskega sistema; odnosi z dobavitelji in javnostjo	v prehodnem obdobju
4.3. pogodbe vlade in lokalnih oblasti v evrih	dolgoročnost pogodb	v prehodnem obdobju
5. Oskrba z evri		
5.1. bankomati	apoenska struktura v tolarjih in evrih	pred začetkom dvojnega obtoka
5.2. trgovina	apoenska struktura; bremenitve	obdobje dvojnega obtoka
5.3. ugotavljanje potreb po gotovini	preprosta orodja	obdobje dvojnega obtoka
6. Menjava bankovcev in kovancev		
6.1. banke		
- zneski menjave	napovedi večjih menjav »družinski zneski« omejitve za nestalne stranke	obdobje dvojnega obtoka
- delovni čas	1.1. in v obdobju dvojnega obtoka	obdobje dvojnega obtoka
- zaračunavanje provizij za odvode gotovine	brez provizij	
6.2. trgovine		
- razprodaje	odlog januarских razprodaj	prevzem evra
- gotovinsko poslovanje	pologi odvečne domače gotovine; vračanje drobiža v evrih	prevzem evra
- usposabljanje osebja	praktično usposabljanje in razvijanje dialoga	prehodno obdobje
6.3. naknadna menjava	menjava v bankah	obdobje po dvojnem obtoku

Funkcionalnost

Vsebina

Obdobje uresničitve

7. Nadzor

7.1. uresničevanje meril dobre prakse v bankah	poročanje; obveščanje javnosti	prehodno obdobje in obdobje dvojnega obtoka
7.2. evroposredniki in opazovalci	pomoč organizacij potrošnikov, zbornic	prehodno obdobje in obdobje dvojnega obtoka

8. Obveščanje javnosti

8.1. banke	obveščanje strank o praktičnih posledicah uvedbe evra	do začetka prehodnega obdobja
8.2. trgovina	nameštitev pretvornikov, kalkulatorjev, oznak, usposodobitev za odgovore na pogosta vprašanja, posredovanje v sporih	do in v prehodnem obdobju
8.3. javna uprava	ciljne skupine informiranja, obveščanja o časovnem načrtu prehoda	do in v prehodnem obdobju
8.4. drugo	ponaredki, plakati	do in v prehodnem obdobju

**Priporočila dobre prakse
po funkcionalnostih
(polno besedilo)**

1. Stroški

1.1. Zaračunavanje za storitve v evrih in tolarjih

Zaračunavanje za storitve, denominirane v enotah evra, ni drugačno od zaračunavanja za enake storitve, denominirane v enotah nacionalne valute⁴.

1.2. Pretvorba tolarskih računov

Pretvorba računov iz enote nacionalne valute v enoto evra brez zaračunavanja stroškov v prehodnem obdobju⁵.

Pretvorba računov iz enote nacionalne valute v enoto evra brez zaračunavanja stroškov ob koncu prehodnega obdobja⁶.

1.3. Plačilni promet

Pretvorba vplačil iz enote nacionalne valute v enoto evra in obratno, brez zaračunavanja stroškov v prehodnem obdobju⁷.

Pretvorba izplačil iz enote nacionalne valute v enoto evra in obratno brez zaračunavanja stroškov v prehodnem obdobju⁸.

1.4. Menjava bankovcev in kovancev

Menjava "družinskih zneskov" nacionalnih bankovcev in kovancev v evro bankovce in kovance za bančne komitente (se pravi imetnike računov), brez zaračunavanja stroškov v končnem obdobju. Banke bi morale količinsko opredeliti "družinske zneske" glede na višino in pogostost, in sicer na pregleden način⁹.

V obdobju dvojnega obtoka bi banke v sodelujočih državah članicah morale svojim komitentom menjati nacionalne bankovce in kovance v evro bankovce in kovance brez zaračunavanja stroškov in brez omejitev, pri čemer bi veljal zgolj rok za obvestilo, če znesek, ki bo menjan, presega zgornjo mejo, ki jo določi banka, in v skladu z "družinskim zneskom". Osebam, ki niso komitenti banke, bi bilo treba omogočiti menjavo nacionalnih bankovcev v evro bankovce brez zaračunavanja stroškov do zgornje meje, ki jo določi banka¹⁰.

⁴ Priporočilo Komisije (98/286/ES) čl. 2 (a) (iii)

⁵ Priporočilo Komisije (98/286/ES) čl. 2 (b) (ii)

⁶ Priporočilo Komisije (98/286/ES) čl. 2 (a) (ii)

⁷ Priporočilo Komisije (98/286/ES) čl. 2 (a) (i)

⁸ Priporočilo Komisije (98/286/ES) čl. 2 (b) (i)

⁹ Priporočilo Komisije (98/286/ES) čl. 2 (b) (iii)

¹⁰ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 5.1.

Brezplačna neomejena menjava nacionalne valute na bančnih okencih v začetku leta 2002 za bančne komitente, pri čemer velja zgolj rok za obvestilo o večjih zneskih¹¹.

Brezplačna menjava nacionalne valute za nekomitente na bančnih okencih v začetku leta 2002, pri čemer velja zgornja meja, ki jo določi vsaka banka¹².

V začetku leta 2002 banke ne zaračunajo provizij za vračilo nacionalne valute s strani trgovcev na drobno¹³.

2. Preglednost

2.1. Ločen prikaz menjalnega razmerja od stroškov pretvorbe in menjave

1. Za vse pretvorbe iz enote nacionalne valute v enoto evra in obratno ter za vse menjave bankovcev in kovancev sodelujočih držav članic morajo banke jasno prikazati uporabo menjalnih razmerij v skladu z določbami Uredbe (ES) št. 1103/97 in ločeno od menjalnega razmerja prikazati kakršne koli nastale stroške.

2. Če banke zaračunavajo stroške za pretvorbe in menjave, morajo zagotoviti jasne in pregledne informacije o teh stroških za pretvorbo ali menjavo, tako da komitentom zagotovijo:

(a) predhodne (ex ante) pisne informacije o stroških za pretvorbo ali menjavo, ki jih nameravajo zaračunati, in

(b) specifične informacije (ex post) o stroških za pretvorbo ali menjavo, ki so bili zaračunani, na bančnih izpiskih ali drugih sredstvih, ki se uporabljajo za obveščanje komitentov. Te informacije bi morale komitentom jasno pokazati, da so bila uporabljena menjalna razmerja v skladu z določbami Uredbe (ES) št. 1103/97, pri čemer so stroški za pretvorbo ali menjavo prikazani ločeno od menjalnega razmerja ali kakršnih koli drugih stroškov, ki so zaračunani.¹⁴

2.2. Vnaprejšnje obveščanje strank s strani bank o upoštevanju standarda glede stroškov

1. Banke bi morale merilo dobre prakse izvajati najkasneje do 1. januarja 1999 in v primeru člena 3 še prej, če je to tehnično izvedljivo.

2. Banke bi morale svoje komitente čim prej pred 1. januarjem 1999 obvestiti, ali in do kakšnega obsega bodo izvajale merilo dobre prakse.

3. Izvajanje merila dobre prakse bi moralo biti objavljeno na kateri koli način, ki dokazuje, da banka ustreza merilu, na primer kot:

(a) strokovni kodeksi ravnanja;

(b) določbe znotraj nacionalnega načrta za prehod;

(c) prikaz "menjalnega simbola", ki dokazuje, da banka ustreza merilu dobre prakse. Shemo za podelitev pravice do prikaza menjalnega simbola bi zadevne strani morale pripraviti na nacionalni ravni, če in ko bo to ustrezno¹⁵;

2.3. Poročanje bančnih združenj Komisiji o odločitvah bank glede 2.2.

Za lažje spremljanje izvajanja merila dobre prakse o bančnih stroških za menjavo v evro v

¹¹ Sporočilo Komisije (01/256/ES). Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, zelo pomembna praksa št. 4

¹² Sporočilo Komisije (01/256/ES). Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, zelo pomembna praksa št. 5.

¹³ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, zelo pomembna praksa št. 7.

¹⁴ Priporočilo Komisije (98/286/ES) čl. 3

¹⁵ Priporočilo Komisije (98/286/ES) čl. 4.1

bankah in poleg drugih uveljavljenih dogovorov o spremljanju so nacionalna in evropska bančna združenja pozvana, da se takoj odzovejo na zahtevo Komisije po informacijah o napredku pri izvajanju teh praks. Da bi bilo prvo oceno teh dobrih praks mogoče opraviti pred koncem leta 1998, morajo nacionalna bančna združenja Komisiji do 1. novembra 1998 prek svojih evropskih združenj poročati o načinu, kako banke nameravajo izvajati te dobre prakse¹⁶.

3. Dvojni prikazi

3.1. Bančni izpiski

Dvojno prikazovanje na primerjalnih kazalcih, kot so bančni izpiski, bi se moralo začeti zgodaj v prehodnem obdobju¹⁷.

Banke bi morale svoje komitente obvestiti o praktičnih posledicah konca prehodnega obdobja. Zlasti bi jih morale opozoriti na dejstvo, da po 31. decembru 2001 ne bodo več mogli izvajati brezgotovinskih plačil ali imeti računa v kateri od starih enot nacionalne valute¹⁸.

1. Bančni računi in z njimi povezani načini brezgotovinskega plačevanja (čeki, obrazci za prenos in kartice) bi se morali, razen, če odjemalec izrecno ne zahteva drugače, spremeniti iz enot nacionalne valute v evro v začetku tretjega četrletja 2001. Bančni izpiski bi morali prikazati zneske v enoti nacionalne valute. Vsi elektronski terminali na prodajnih mestih bi morali transakcije obdelati v evrih od istega datuma naprej¹⁹.

3.2. Dvojni prikaz cen v trgovini

Določanje cen v evrih, skupaj z ustrežno vrednostjo v nacionalni valuti²⁰.

Kjer je zagotovljeno dvojno prikazovanje cen ali drugih denarnih zneskov, je treba upoštevati naslednje določbe na podlagi obstoječe zakonodaje:

- (a) za izračun protivrednosti pri dvojnem prikazovanju je treba uporabiti menjalna razmerja;
- (b) kot minimalno merilo natančnosti pri cenah ali drugih denarnih zneskih, ki so bili pretvorjeni iz enote nacionalne valute v enote evra, je treba upoštevati zaokroževanje na najbližji cent;
- (c) dvojni prikazi cen in drugih denarnih zneskov morajo biti nedvoumni, jasno prepoznavni in čitljivi.

Treba je upoštevati tudi naslednje temeljne določbe.

(a) Zlasti glede jasnosti dvojnih prikazov:

(i) mora biti mogoče na eni strani razlikovati med enoto, v kateri je cena določena in v kateri so zneski, ki jih je treba plačati, izračunani in na drugi strani protivrednostjo, ki je prikazana zgolj informativno;

(ii) dvojni prikazi cen in drugih denarnih zneskov ne bi smeli biti vsebovati preveč številčk. Kot splošno pravilo so dvojni prikazi cen na posameznih izdelkih lahko omejeni na končno ceno, ki jo morajo plačati potrošniki. Kot splošno pravilo so dvojni prikazi na računih maloprodajnih

¹⁶ Priporočilo Komisije (98/288/ES) čl. 2.4

¹⁷ Priporočilo Komisije (98/287/ES) čl. 3.2

¹⁸ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 1.5

¹⁹ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 3.1

²⁰ Sporočilo Komisije COM(2001)561 . Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, zelo pomembna praksa št. 1.

trgovin in na drugih finančnih izpiskih lahko omejeni na skupni znesek²¹.

Uvajanje dvojnega prikazovanja v maloprodajni sektor bi moralo biti postopno in bo odvisno od potrebe po lažšanju prehoda odjemalcev in potrošnikov ter hitrosti, s katero želijo opraviti prehod. Poleg tega bo odvisno tudi od značaja maloprodajnih trgovin, vrst izdelkov, ki jih prodajajo, in tehničnih posledic ter stroškov spreminjanja obstoječih sistemov za prikazovanje cen in drugih finančnih informacij.

Strokovna združenja bi morala premisliti o možnosti priprave skupnih formatov ali oblikovanja za dvojno prikazovanje. Prav tako so pozvana, naj malim trgovcem na drobno zagotovijo pomoč pri razvijanju zmogljivosti za dvojno prikazovanje in drugih komunikacijskih dejavnosti²².

Trgovci na drobno bi morali jasno označiti, ali so v prehodnem obdobju pripravljeni sprejeti plačilo v enotah evra²³.

Najkasneje v tretjem četrtletju leta 2001 bi morale vse cene biti določene v evrih s protivrednostmi v enotah nacionalne valute v primeru naročil po pošti in prodaje na daljavo ter na prodajnih mestih, kjer prevladujejo brezgotovinska plačila. Na računih bi morala torej biti prikazana protivrednost v enoti nacionalne valute za skupni znesek, ki ga je treba plačati²⁴.

Skladnost trgovcev z zavezo o splošni stabilnosti cen, ki so jo sprejeli njihovi evropski predstavniki²⁵.

Nadaljevanje dvojnega prikazovanja cen vsaj do konca obdobja dvojnega obtoka²⁶.

V dogovoru z organizacijo Eurocommerce Komisija predlaga postopno ukinjanje dvojnih cen tako, da bi bile ukinjene najkasneje do 30. junija 2003²⁷.

3.3. Prehod računov javnih gospodarskih družb

Dvojno prikazovanje na računih javnih gospodarskih družb bi se moralo začeti zgodaj v prehodnem obdobju²⁸.

Zgodnji prehod računov, ki jih izdajajo javne gospodarske službe.²⁹.

3.4. Dialog z malimi podjetji

Podjetja bi se morala na ustreznih ravni pogajati o določitvi načel, ki bi malim podjetjem pomagala pri prehodu na evro. Ta načela bi morala zagotavljati:

(a) da bodo podjetja svoje odjemalce predhodno obvestila o tem, kdaj bodo začela izstavljanje ali zahtevati račune izključno v evrih, da se bodo odjemalci, še posebej mala podjetja, lahko na to

²¹ Priporočilo Komisije (98/287/ES) čl. 2

²² Priporočilo Komisije (98/287/ES) čl. 3.3 in 3.4

²³ Priporočilo Komisije (98/287/ES) čl. 2.2 (b)

²⁴ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 2.1

²⁵ Sporočilo Komisije COM(2001)561 . Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, zelo pomembna praksa št. 17.

²⁶ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 18.

²⁷ Sporočilo Komisije COM (2002) 747 str.14

²⁸ Priporočilo Komisije (98/287/ES) čl. 3.2.

²⁹ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, zelo pomembna praksa št. 3.

ustrezno pripravili;

(b) da dobavitelj upošteva prošnjo malega podjetja, če ga to prosi za navajanje cen na računih tako v evrih kot v nacionalni valuti;

(c) da velika podjetja svojim podizvajalcem ustrezno pomagajo pri prehodu na evro³⁰.

3.5. Pravila zaokroževanja

Kjer je zagotovljeno dvojno prikazovanje cen ali drugih denarnih zneskov, je treba upoštevati naslednje določbe na podlagi obstoječe zakonodaje:

(a) za izračun protivrednosti pri dvojnem prikazovanju je treba uporabiti menjalna razmerja;

(b) kot minimalno merilo natančnosti pri cenah ali drugih denarnih zneskih, ki so bili pretvorjeni iz enote nacionalne valute v enote evra, je treba upoštevati zaokroževanje na najbližji cent;

(c) dvojni prikazi cen in drugih denarnih zneskov morajo biti nedvoumni, jasno prepoznavni in čitljivi.

3.6. Ceniki javnih družb, zavarovalnic, in javnih gospodarskih služb v evrih

Javne uprave, zavarovalnice in javne gospodarske službe (voda, plin, elektrika itd.) bi morale v tretjem četrtletju 2001 določiti cenike v evrih, v enoti nacionalne valute na računih pa prikazati samo končni znesek³¹.

4. Uporaba evra

4.1. Spodbujanje uporabe

Trgovinska združenja, evro informacijski centri, trgovinske in gospodarske zbornice, računovodje in poslovni svetovalci bi morali zagotoviti, da se podjetja, s katerimi imajo stike, ustrezno pripravijo in lahko od 1. januarja 2002 vse svoje transakcije opravljajo v evrih.

Podjetja bi morala ozaveščati svoje zaposlene in organizirati ustrezno usposabljanje za tiste člane svojega osebja, ki prihajajo v stik z javnostjo³².

Razvijanje dialoga o evru med zaposlenimi in vodstvom v podjetjih³³.

Razdeljevanje kompletov evro kovancev delodajalcev njihovim zaposlenim³⁴.

Praktično usposabljanje osebja na blagajnah o ravnanju z evro bankovci in kovanci³⁵.

Organizacija poslovanja za spodbujanje plačil v evrih³⁶.

Če se odjemalec strinja, vključevanje kompletov evro kovancev v vrnjeni drobiž v zadnjih nekaj dneh decembra³⁷.

³⁰ Priporočilo Komisije (98/288/ES) čl. 1.3.

³¹ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 2.4.

³² Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 1.4 in 1.6

³³ Sporočilo Komisije COM(2001)561 . Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, zelo pomembna praksa št. 11

³⁴ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 3

³⁵ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 12.

³⁶ Sporočilo Komisije COM(2001)561 . Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 5.

Ukrepi za spodbujanje plačevanja v evrih leta 2001³⁸.

Gospodarski subjekti, še posebej tisti s področij trgovine in turizma, so pozvani k izvajanju ciljno usmerjenih promocijskih akcij, ki bi spodbujale uporabo evra³⁹

1. Odprte pogodbe (npr. pogodbe o zaposlitvi), sklenjene leta 2001, bi morale biti sestavljene v evrih. Pogodbe za določen čas (npr. najemne, posojilne pogodbe), sklenjene leta 2001 s pretekom po 1. januarju 2002, bi morale biti sestavljene v evrih.

3. Podjetja, ustanovljena leta 2001, bi bilo treba spodbujati k izražanju kapitala v evrih⁴⁰.

4.2. Plače v evrih za javno upravo, pokojnine v evrih

Javne uprave in podjetja bi leta 2001 zaposlenim morala čim prej začeti izplačevati plače v evrih, pri čemer bi morala navesti končni znesek v enoti nacionalne valute. Zneski bi vsaj na obračunskih listih morali biti prikazani v enoti nacionalne valute in v evrih. Leta 2001 bi pogajanja za plače med vodstvom in delavci morala potekati v evrih.

Na pokojninskih odrezkih bi zneski leta 2001 morali biti čim prej izraženi v enoti nacionalne valute in v evrih; kjer je ustrezno, bi morale biti pokojnine tudi izplačane v evrih, protivrednost končnega zneska pa izražena v enoti nacionalne valute⁴¹.

4.3. Pogodbe vlade in lokalnih oblasti v evrih

Pogodbe vlade in lokalnih oblasti bi leta 2001 morale biti sklenjene in izplačane v evrih.⁴²

5. Oskrba z evri

5.1 Bankomati

Polnjenje bankomatov z manjšimi denominacijami nacionalnih bankovcev v zadnjih dneh decembra⁴³.

Za lažje vračilo drobiža bi morale od začetka leta 2002 na bankomatih in na druge ustrezne načine biti zagotovljene zadostne količine manjših bankovcev⁴⁴.

Skoraj takojšnja prilagoditev bankomatov na evro bankovce⁴⁵.

5.2. Trgovina

Odložena bremenitev (v smislu datuma valute) dobavljenih bankovcev in kovancev, ki jih prejmejo trgovci⁴⁶.

³⁷ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 2.

³⁸ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 20.

³⁹ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 3.3

⁴⁰ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 4.1 in 4.3.

⁴¹ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 2.2 in 2.3

⁴² Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 4.2

⁴³ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 4.

⁴⁴ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 5.4

⁴⁵ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, zelo pomembna praksa št. 6.

Podobava evro bankovcev trgovcem, predvsem v manjših denominacijah (5 in/ali 10 evrov)⁴⁷.

5.3. Ugotavljanje potreb po gotovini

Razdeljevanje preprostih orodij za ugotavljanje potreb po gotovini⁴⁸.

5.4. Priprava bankomatov

Skoraj takojšnja prilagoditev bankomatov na evro bankovce⁴⁹.

6. Menjava bankovcev in kovancev

6.1. Banke

Menjava "družinskih zneskov" nacionalnih bankovcev in kovancev v evro bankovce in kovance za bančne komitente (se pravi imetnike računov), brez zaračunavanja stroškov v končnem obdobju. Banke bi morale količinsko opredeliti "družinske zneske" glede na višino in pogostost, in sicer na pregleden način⁵⁰.

V obdobju dvojnega obtoka bi banke v sodelujočih državah članicah morale svojim komitentom menjati nacionalne bankovce in kovance v evro bankovce in kovance brez zaračunavanja stroškov in brez omejitev, pri čemer bi veljal zgolj rok za obvestilo, če znesek, ki bo menjan, presega zgornjo mejo, ki jo določi banka, in v skladu z "družinskim zneskom". Osebam, ki niso komitenti banke, bi bilo treba omogočiti menjavo nacionalnih bankovcev v evro bankovce brez zaračunavanja stroškov do zgornje meje, ki jo določi banka⁵¹.

Brezplačna neomejena menjava nacionalne valute na bančnih okencih v začetku leta 2002 za bančne komitente, pri čemer velja zgolj rok za obvestilo o večjih zneskih⁵².

Brezplačna menjava nacionalne valute za nekomitente na bančnih okencih v začetku leta 2002, pri čemer velja zgornja meja, ki jo določi vsaka banka⁵³.

Zagotavljanje, da komitenti, ki dvigajo "družinske zneske" gotovine na bančnih okencih, dobijo bankovce manjših denominacij⁵⁴.

Razdeljevanje standardizirane embalaže za vračilo nacionalnih kovancev⁵⁵.

Delovni čas nekaterih ali vseh bančnih okenc dne 1. januarja 2002⁵⁶.

Podaljšanje delovnega časa bank⁵⁷.

⁴⁶ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, zelo pomembna št. 8.

⁴⁷ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 16.

⁴⁸ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 1.

⁴⁹ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, zelo pomembna praksa št. 6.

⁵⁰ Priporočilo Komisije (98/286/ES) čl. 2 (b) (iii)

⁵¹ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 5.1.

⁵² Sporočilo Komisije (01/256/ES). *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, zelo pomembna praksa št. 4

⁵³ Sporočilo Komisije (01/256/ES). *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, zelo pomembna praksa št. 5.

⁵⁴ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, zelo pomembna praksa št. 15.

⁵⁵ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 9.

⁵⁶ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, zelo pomembna praksa št. 13.

⁵⁷ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, zelo pomembna praksa št. 14.

V začetku leta 2002 banke ne zaračunajo provizij za vračilo nacionalne valute s strani trgovcev na drobno⁵⁸.

6.2. Trgovine

Preložitev začetka zimskih razprodaj, ki se ponavadi začnejo prvi teden januarja⁵⁹.

Vračilo drobiža s strani trgovcev izključno v evrih⁶⁰.

Ločeno shranjevanje nacionalnih bankovcev in kovancev, prejetih na blagajni⁶¹.

Pristojni organi držav članic so pozvani, da razmislijo, kako bi prebivalstvo brez bančnega računa v končnem obdobju najlažje brezplačno in dovolj pogosto menjalo bankovce in kovance v enoti nacionalne valute za bankovce in kovance v enoti evra⁶².

Za zmanjšanje količine denarja, ki ga bo treba fizično zamenjati, bi bilo treba odjemalce spodbujati, naj položijo odvečno gotovino pred koncem decembra 2001. Države članice bi jih prav tako morale spodbujati, naj pravočasno porabijo zalogo kovancev⁶³.

Države članice, trgovinska združenja in gospodarske zbornice bi morale trgovce, obrtnike in člane stanovskih združenj spodbujati, da bi od začetka januarja 2002 vračali drobiž izključno v evrih⁶⁴.

Trgovinska združenja, evro informacijski centri, trgovinske in gospodarske zbornice, računovodje in poslovni svetovalci bi morali zagotoviti, da se podjetja, s katerimi imajo stike, ustrezno pripravijo in lahko od 1. januarja 2002 vse svoje transakcije opravljajo v evrih. Podjetja bi morala ozaveščati svoje zaposlene in organizirati ustrezno usposabljanje za tiste člane svojega osebja, ki prihajajo v stik z javnostjo⁶⁵.

Razvijanje dialoga o evru med zaposlenimi in vodstvom v podjetjih⁶⁶.

Razdeljevanje kompletov evro kovancev delodajalcev njihovim zaposlenim⁶⁷.

Praktično usposabljanje osebja na blagajnah o ravnanju z evro bankovci in kovanci⁶⁸.

Organizacija poslovanja za spodbujanje plačil v evrih⁶⁹.

Za zagotavljanje napredka v konkretnih pripravah na prehod na evro so državne oblasti pozvane, da spodbujajo zveze potrošnikov in trgovinska združenja k interaktivnemu dialogu. Komisija bo dialog še naprej spodbujala na ravni Skupnosti in bo države članice pozvala, naj upoštevajo rezultate.

2. Kot del dialoga so zveze potrošnikov in trgovinskih združenj pozvane k pogajanju in, kjer je ustrezno, k sklepanju pogodb o merilih dobre prakse glede dvojnega prikazovanja in plačil ter k določanju minimalnih meril o posredovanih informacijah⁷⁰.

⁵⁸ Sporočilo Komisije COM(2001)561 . Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, zelo pomembna praksa št. 7.

⁵⁹ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 7.

⁶⁰ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, zelo pomembna praksa št. 16.

⁶¹ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 10.

⁶² Priporočilo Komisije (98/286/ES) čl. 5.

⁶³ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 4.4.

⁶⁴ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 5.5

⁶⁵ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 1.4 in 1.6

⁶⁶ Sporočilo Komisije COM(2001)561 . Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, zelo pomembna praksa št. 11

⁶⁷ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 3

⁶⁸ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 12.

⁶⁹ Sporočilo Komisije COM(2001)561 . Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 5.

6.3. Naknadna menjava

Treba je zagotoviti ustrezne dogovore, po katerih bo prebivalstvo lahko menjalo svoje nacionalne bankovce in kovance v evre v komercialnih bankah in drugih finančnih institucijah še nekaj časa po koncu obdobja dvojnega obtoka⁷¹.

Države članice bi morale zagotoviti zamenjavo kovancev v uradnih institucijah, tudi ko ti prenehajo biti uradno plačilno sredstvo, in sicer dovolj dolgo, da jih lahko vrnejo imetniki kovancev, ki živijo v tujini⁷².

7. Nadzor

7.1. Uresničevanje meril dobre prakse v bankah

Za lažje spremljanje izvajanja merila dobre prakse o bančnih stroških za menjava v evro v bankah in poleg drugih uveljavljenih dogovorov o spremljanju so nacionalna in evropska bančna združenja pozvana, da se takoj odzovejo na zahtevo Komisije po informacijah o napredku pri izvajanju teh praks. Da bi bilo prvo oceno teh dobrih praks mogoče opraviti pred koncem leta 1998, morajo nacionalna bančna združenja Komisiji do 1. novembra 1998 prek svojih evropskih združenj poročati o načinu, kako banke nameravajo izvajati te dobre prakse⁷³.

7.2. Evroposredniki in opazovalci

Določitev evro "posrednikov" s strani lokalnih oblasti in gospodarskih zbornic⁷⁴.

Pošiljanje strokovnjakov, ki trgovcem na kraju samem razložijo dogovore o prehodu na evro⁷⁵.

Države članice, vključno z lokalnimi oblastmi, kjer je ustrezno, so pozvane, da vzpostavijo ustrezne strukture in po možnosti določijo opazovalce za spremljanje prehoda na evro, uvajanja evra ter poštenosti in preglednosti poklicnih praks.

2. Med opazovalci bi morali biti predstavniki vseh ustreznih poslovnih sektorjev, javne uprave z ustreznega področja in predstavnikov javnosti, vključno s predstavniškimi organi, še posebej zvezami potrošnikov.

3. Opazovalci bi na lokalni ravni morali opravljati naslednje naloge: sprejem, usmerjanje k virom informacij, zagotavljanje povratnih informacij, posredovanje in pomoč občanom. Na podlagi ocenitve teh praks bi morali svoje izkušnje posredovati ustreznim organom na ravni države in Skupnosti.

5. Države članice so pozvane, da pozorno spremljajo izvajanje merila dobre prakse in informacij, ki jih na to temo posredujejo banke⁷⁶.

⁷⁰ Priporočilo Komisije (98/288/ES) čl. 1.1 in 1.2.

⁷¹ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 5.2

⁷² Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 5.3.

⁷³ Priporočilo Komisije (98/288/ES) čl. 2.4

⁷⁴ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 12.

⁷⁵ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, zelo pomembna praksa št. 10.

⁷⁶ Priporočilo Komisije (98/288/ES) čl. 2.1, 2.2, 2.3 in 2.5.

8. Obveščanje javnosti

8.1. Banke

1. Banke bi morale merilo dobre prakse izvajati najkasneje do 1. januarja 1999 in v primeru člena 3 še prej, če je to tehnično izvedljivo.

2. Banke bi morale svoje komitente čim prej pred 1. januarjem 1999 obvestiti, ali in do kakšnega obsega bodo izvajale merilo dobre prakse.

3. Izvajanje merila dobre prakse bi moralo biti objavljeno na kateri koli način, ki dokazuje, da banka ustreza merilu, na primer kot:

(a) strokovni kodeksi ravnanja;

(b) določbe znotraj nacionalnega načrta za prehod;

(c) prikaz "menjalnega simbola", ki dokazuje, da banka ustreza merilu dobre prakse. Shemo za podelitev pravice do prikaza menjalnega simbola bi zadevne strani morale pripraviti na nacionalni ravni, če in ko bo to ustrezno⁷⁷;

Dvojno prikazovanje na primerjalnih kazalcih, kot so bančni izpiski, bi se moralo začeti zgodaj v prehodnem obdobju⁷⁸.

Banke bi morale svoje komitente obvestiti o praktičnih posledicah konca prehodnega obdobja. Zlasti bi jih morale opozoriti na dejstvo, da po 31. decembru 2001 ne bodo več mogli izvajati brezgotovinskih plačil ali imeti računa v kateri od starih enot nacionalne valute⁷⁹.

8.2. Trgovina

Trgovinska združenja, evro informacijski centri, trgovinske in gospodarske zbornice, računovodje in poslovni svetovalci bi morali zagotoviti, da se podjetja, s katerimi imajo stike, ustrezno pripravijo in lahko od 1. januarja 2002 vse svoje transakcije opravljajo v evrih. Podjetja bi morala ozaveščati svoje zaposlene in organizirati ustrezno usposabljanje za tiste člane svojega osebja, ki prihajajo v stik z javnostjo⁸⁰.

Namestitev pretvornikov na mesta, kjer jih odjemalci lahko uporabljajo⁸¹.

Razdeljevanje kalkulatorjev za izračun vračila drobiža med manjšimi trgovci⁸².

Nameščanje različnih vrst tiskanih pretvorbenih tabel na nakupovalne vozičke v velikih samopostrežnih trgovinah⁸³.

Določitev osebja, ki bo v velikih samopostrežnih trgovinah in veleblagovnicah odgovarjalo izključno na vprašanja odjemalcev o evrih.⁸⁴

Omogočanje javnim oblastem, da spremljajo spremembe cen, pri čemer je zaželeno, da sodelujejo z zvezami potrošnikov⁸⁵.

⁷⁷ Priporočilo Komisije (98/286/ES) čl. 4.1

⁷⁸ Priporočilo Komisije (98/287/ES) čl. 3.2

⁷⁹ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 1.5

⁸⁰ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 1.4 in 1.6

⁸¹ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 11.

⁸² Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 9.

⁸³ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 11.

⁸⁴ Sporočilo Komisije COM(2001)561. Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro, koristna praksa št. 8.

8.3. Javna uprava

*Javne uprave bi morale sprejeti določene ukrepe, ki bi ljudem z oteženim dostopom do informacij, še posebej pa tistim brez bančnega računa, pomagali pri prehodu na evro bankovce in kovance*⁸⁶.

Glede na posebne težave, s katerimi se mala podjetja srečujejo pri pripravah na prehod na evro in pri dostopu do tradicionalnih virov informacij, bi jih strokovnjaki in institucije, pa tudi gospodarske zbornice morale ozaveščati in obveščati s ciljno naravnanimi dejavnostmi, vključno s svetovanjem in poudarkom na konkretnih pripravah.

2. Države članice so pozvane, da v izobraževalne in šolske sisteme čim prej vključijo informativne akcije o evru in da v ta namen storijo vse potrebno za ozaveščanje, obveščanje in usposabljanje učiteljev in drugega šolskega osebja.

3. Dejavnosti na izobraževalnem področju bi morale biti sestavljene iz posebnih ukrepov za vse oblike izobraževanja in usposabljanja, kot so učenje na daljavo, izobraževanje odraslih, višje šolstvo, poklicno usposabljanje in izpopolnjevanje. Informacijska tehnologija bi morala poleg ozaveščanja in usposabljanja učiteljev informacije usmerjati tudi k mladim.

Države članice so prav tako pozvane, da pripravijo učna gradiva, ki jih bodo učitelji brez težav uporabljali.

*Posebej bi morali biti pozorni tudi na mlade zunaj šolskega sistema ali izobraževalnih struktur, za obveščanje katerih bi morali sprejeti ustrezne ukrepe.*⁸⁷

*Ciljno usmerjeni informativni ukrepi lokalnih oblasti in združenj za občutljive skupine (npr. brezdomce in starejše, ki živijo sami)*⁸⁸.

*Informativne akcije državnih ali lokalnih oblasti za skupine priseljencev z gradivom v glavnih jezikih, ki jih priseljenci govorijo (arabščina, turščina, svahili itd.)*⁸⁹.

*Posebni pretvorniki za občutljive skupine v populaciji, ki jih razdeljujejo javne oblasti ali prostovoljna združenja*⁹⁰.

*Posebno praktično usposabljanje za ljudi z gibalnimi ali senzornimi okvarami*⁹¹.

*Plakati z evro bankovci in vsemi kovanci (vsemi nacionalnimi različicami), ki jih lokalne oblasti razdeljujejo trgovcem na drobno*⁹².

*Vključevanje lokalnih subjektov v informativne akcije o evru*⁹³.

⁸⁵ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 14.

⁸⁶ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 5.6

⁸⁷ Priporočilo Komisije (98/288/ES) čl. 3.

⁸⁸ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, zelo pomembna praksa št. 20.

⁸⁹ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 15.

⁹⁰ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 18.

⁹¹ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, zelo pomembna praksa št. 19.

⁹² Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 13.

⁹³ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 6.

Države članice bi morale zagotoviti, da je javnost o dogovorih o prehodu na evro dobro obveščena in da se obveščanje nadaljuje tudi leta 2002. Posebej se je treba potruditi v primeru posameznikov, ki imajo otežen dostop do informacij (osebe v težkem ekonomskem in socialnem položaju, starejši občani, osebe s senzornimi ali duševnimi motnjami).

2. Javne uprave bi morale podjetja, še posebej mala in srednje velika podjetja, natančno obveščati o časovnem načrtu prehoda in o ustreznih pravnih, davčnih in računovodskih pravilih.

3. Javne uprave bi morale dejavno sodelovati pri širjenju informacij o fizičnem uvajanju evra in o potrebi prebivalstva, da se nanj pripravi, še posebej na družbenem in izobraževalnem področju⁹⁴.

8.4. Drugo

Plakati z evro bankovci in vsemi kovanci (vsemi nacionalnimi različicami), ki jih lokalne oblasti razdeljujejo trgovcem na drobno⁹⁵.

Usposabljanje za odkrivanje ponaredkov, ki jih za trgovce na drobno organizirajo javne oblasti ali gospodarske zbornice⁹⁶.

⁹⁴ Priporočilo Komisije (00/303/ES) čl. 1.1, 1.2, 1.3.

⁹⁵ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 13.

⁹⁶ Sporočilo Komisije COM(2001)561. *Štirideset dobrih praks za lažji prehod na evro*, koristna praksa št. 19.